

OPPL. 7 333 000

den

JANUAR 1985

ENKLE SANNHET

et tidsskrift til forståelse

**Hvem
vil
ta
seg
av de
eldre?**

Den Enkle Sannhet har ingen abonnements- eller løssalgspriis, men utgis gratis. Dette er gjort mulig ved frivillige tiender og gaver fra medlemmene i Guds Verdensvide Menighet og andre som har valgt å støtte menighetens arbeid. Men bidrag mottas med takk. De som ønsker å støtte dette verdensomspennende arbeidet på frivillig basis, er velkomne som medarbeidere for å utbre det opprinnelige, sanne evangelium til alle nasjoner. Bidrag kan sendes til Worldwide Church of God's konti i: *Norge*: Postgiro 2296978; bankgiro 7082.05.12624; *Sverige*: Postgiro 980730-6; *Danmark*: Den danske Bank, Konto 3258-13620-9. Vennligst send eventuelle bidrag til nærmeste adresse (se adresselisten nedenfor).

den ENKLE SANNHET

et tidsskrift til forståelse

ÅRG. 2 NR. 1

Opplag: 7 333 000

JANUAR 1985

GRUNNLEGGER OG SJEFREDAKTØR

HERBERT W. ARMSTRONG

HOVEDREDAKTØR:

HERMANN L. HÖH

ANSVARLIG REDAKTØR:

DEXTER H. FAULKNER

STEDFORTREDEDE SJEFREDAKTØR:

RAYMOND F. MCNAIR

NYHETSREDAKTØR INTERNASJONALT:

GENE H. HÖGBERG

FASTE MEDARBEIDERE:

JOHN HALFORD, RONALD D. KELLY,
RODERICK C. MEREDITH, DONALD D. SCHRÖDER,
JOHN R. SCHRÖDER, MICHAEL A. SNYDER,
CLAYTON D. STEEP, KEITH W. STUMPF

REDAKSJON:

SHEILA GRAHAM, NORMAN L. SHOAF

ARTIKKELFORFATTERE:

DIBAR APARTIAN, ROBERT BORAKER,
SIDNEY M. HEGVOLD, KENNETH C. HERRMANN,
L. LEROY NEFF, RICHARD PAIGE, PATRICK A.
PARNELL, RICHARD J. RICE, RICHARD H.
SEDLIACK, DAN C. TAYLOR, JEFF E. ZHORNE

MANUSKRIFT-KORREKTUR:

PETER MOORE

REDAKSJONSASSISTENTER:

CHERYL EBELING, KAREN FERGEN,
WERNER JEBENS, JANICE RÖMER,
MARIA ROOT, TONY STYER, WENDY STYER,
RON TOT, EILEEN WENDLING

GRAFIKK:

Grafikkredaktør: RANDALL COLE;
Stab: MATTHEW FAULKNER, L. GREG SMITH
Design-konsulent: GREG S. SMITH

FOTOREDAKSJON:

Ansvarshavende: WARREN WATSON;
Leder for billedproduksjon: HAL FINCH
Stab: G. A. BELLUCHE JR.,
KEVIN BLACKBURN, CHARLES BUSCHMANN,
NATHAN FAULKNER, ALFRED HENNIG,
ELIZABETH RUCKER, KIM STONE
Fotoarkiv: VERONICA TAYLOR

UTGIVELSE:

Sjef for utgivelse: RAY WRIGHT;
Produksjonsansvarlig: ROGER G. LIPPROSS;
Produksjonssjef: RON TAYLOR;
Internasjonale koordinatører:
JEANNETTE ANDERSON, VAL BROWN,
BOB MILLER;
Opplagsansvarlig: BOYD LEESON;
Opplagsassistent: CAROL RIEMEN;
Kioskladeforsendelse: JOHN LABISSONIERE

FORRETNINGSFØRER:

L. LEROY NEFF

INTERNASJONALE UTGAVER:

BRITISK: JOHN ROSS SCHRÖDER;
FRANSK: DIBAR APARTIAN;
HOLLANDSK: JOHAN WILMS;
ITALIENSK: CARN CATHERWOOD;
NORSK: ROY ØSTENSEN;
SPANSK: DON WALLS;
TYSK: JOHN B. KARLSON

REGIONALE KONTORER:

AUSTRALIA: ROBERT MORTON;
CANADA: COLIN ADAIR;
ENGLAND: FRANK BROWN;
FILIPPINENE: ROD MATTHEWS;
FRANKRIKE: SAM KNELLER;
LATIN-AMERIKA: LEON WALKER;
NEDERLAND: BRAM DE BREE;
NEW ZEALAND: PETER NATHAN;
PUERTO RICO: STAN BASS;
SYD-AFRIKA: ROY MCCARTHY
SVEITS: BERNARD ANDRIST;
VEST-TYSKLAND: FRANK SCHNEE

ARTIKLER

- 2 Dronningens besøk til Canada:
Det britiske monarkis enestående stilling
- 4 Hvem vil ta seg av de eldre?
- 7 Sannheten om barneoppdragelse:
Foreldreansvarets fem grunnprinsipper
- 11 Hvordan holde ut med skattefuten!
- 15 Snøfeber!
- 19 Hva er mennesket? Og hvorfor er det unikt?

FASTE RUBRIKKER

- 1 Personlig fra Herbert W. Armstrong
- 27 Nyhetsoversyn

FORSIDEBILDET

Få kjenner bakgrunnen til at staten har grepet inn i omsorgen for de eldre og trengende. Fremveksten av humanismen og protestantismen gav staten adgang til å administrere og innkreve skatt for det som engang var kirkens og familiens domene. Og nå har det oppstått et veldig byråkrati for å administrere dagens sosiale skatter.

FORSIDEBILDE: HAL FINCH — PT

Den Enkle Sannhet (The Plain Truth) blir også utgitt på engelsk, fransk, nederlandsk, italiensk, spansk og tysk av Worldwide Church of God, Pasadena (California, USA) og Borehamwood (England). © 1984 Worldwide Church of God. Alle rettigheter forbeholdt. Printed in England by Ambassador Press, St. Albans. Kan bestilles i:
Norge: Postboks 2513 Solli, N-0203 Oslo 2
Danmark: Postboks 211, DK-8100 Århus C
Sverige: Box 5380, S-102 46 Stockholm

Andre utgaver av *The Plain Truth*:
Engelsk: The Plain Truth, P.O. Box 111, Borehamwood, Herts., England WD6 1LU. Tlf. 01-207-2811
Fransk: La Pure Vérité, B. P. 64, F-75662 Paris CEDEX 14, Frankrike Tlf. 01-33-26084
Hollandsk: De Echte Waarheid, Ambassador College, Postbus 444, 3430 AK Nieuwegein, Nederland. Tlf. 034-0239922
Italiensk: La Pura Verità, Castella Postale 10349, I-00144 Roma EUR, Italia
Spansk: La Pura Verdad, Apartado Postal 1230, Madrid 9, Spania
Tysk: Klar & Wahr, Ambassador College, Postfach 1129, D-5300 Bonn 1, Vest-Tyskland Tlf. 0228-218061

Andre Plain Truth-adresser:
USA: 300 W. Green St., Pasadena, California 91123. Tlf. 800-423-4444
Canada: P.O. Box 44, Station A, Vancouver, B.C. V6C 2M2. Tlf. 1-800-663-2345
Australia og Sydøst-Asia: P.O. Box 202, Burleigh Heads, Queensland 4220, Australia. Tlf. 075-35-4233
New Zealand og Stillehavsoyene: P.O. Box 2709, Auckland 1, New Zealand
Ghana: P.O. Box 9617, Kotoka Int. Airport, Accra
Kenya: P.O. Box 47135, Nairobi
Nigeria: P.M.B. 21006, Ikeja, Lagos State
Syd-Afrika: P.O. Box 5644, Cape Town 8000
Zimbabwe: P.O. Box U.A. 30, Union Ave., Harare
Filippinene: P.O. Box 1111, Makati, Metro Manila 3117
Latin-Amerika: Institución Ambassador, Apartado Postal 5-595, 06500 México D.F., Mexico
Karibiske hav: P.O. Box 6063, San Juan, Puerto Rico 00936

Husk å sende melding om adresseendring så snart som mulig hvis du endrer adresse. Vennligst vedlegg en gammel adresselapp sammen med din nye adresse.

PERSONLIG FRA

Ståle A. Henningsen

Feilen med styresmaktene!

Verdens ledere, våkn opp! — eller bli stilt overfor menneskelig utryddelse!

Som 1985 kommer over oss, er verden svanger av problemer og onder, som det synes å være for sent for mennesket å gjøre noe med. OVERLEVELSE er nå vårt primærproblem!

Det ser nå ut til at hvis ikke masseødeleggelsesvåpnene snart utsletter menneskeheten på jorden, så vil befolkningseksplosjonen gjøre det!

Alt som skjer, har sin årsak. Altfor ofte forsøker folk å finne løsninger ved å behandle virkningene. Men virkningene vil ikke forsvinne før årsakene er fjernet. I en påkrevet søken etter årsaker finner vi seks hovedfasetter som har gjort sivilisasjonen til hva den er: styresmaktene, forretningslivet og industrien, forskning og teknologi, moderne undervisning, organisert arbeid og religion.

Hvor feilet de?

Sivilisasjonen er hva dens ledere har gjort den til, og undervisningen er ledernes alma mater. De er i stor utstrekning hva undervisningssystemet har gjort dem til. Undervisningen har bukket under for intellektuell materialisme. Kunnskapen om DE SANNE VERDIER ble dumpet et sted underveis. Menneskehetens problemer er åndelig av natur, og materialistisk kunnskap kan ikke forstå eller løse dem.

USA har nylig vært opptatt av presidentvalget. Vi vil derfor kaste et raskt blikk på regjeringene.

Hvilket ansvar har de for årsaken eller løsningen på den nåværende opptrapping av ulykkene i samfunnet?

I en årrekke er jeg blitt invitert til personlige konferanser med tallrike statsoverhoder — konger, keisere, presidenter, statsministere — og andre høytstående menn under disse i mange land.

Jeg har ofte fortalt dem at det i bunn og grunn bare finnes TO LIVSFILOSOFIER, som går i hver sin retning. Den ene produserer fred, universell velstand og velvære. Den andre vil nettopp FØRE TIL hva vi har i verden idag!

Jeg forenkler disse to grunnmotivene slik at til og med et barn kan forstå dem. Det ene er "Å TA", "Å FÅ" — det andre "Å GI".

"Å TA" vil si å være egosentrisk, forfølgelig, begjærlig, misunnelig, sjalu, fiendtlig, å stå imot enhver autoritet over en. "Å GI" vil si å ha utstrømmende *kjærlighet* — omsorg for sin nestes ve og vel i samme grad som for seg selv, å hjelpe, tjene, dele med andre, vise godhet, omtanke og velvilje.

Styresmaktene er de organiserte autoriteter over folket som ved hjelp av lov og orden skal sørge for den enkeltes frihet og rettigheter, uten at det krenker andres lovmessige rettigheter og frihet.

Men politikere regjerer i en verden som følger "TA"-prinsippet. Styresmaktene burde produsere et tilfreds, lykkelig, fredelig og velstående samfunn.

Politikerne har vokset opp i denne verden som er henfallen til "TA"-livsstilen. Det ville også virkelig være naivt å tro at de ikke er blitt tilvendt "TA"-motivasjonen. Intet i utdannelsen deres innprentet "GI"-motivet i dem. Så det er ikke annet å vente enn at de har fulgt det gamle ordtaket: "Det er Jones som betaler frakten, så gi Jones det han vil ha."

Jones ønsker nå "Å FÅ" av styresmaktene. Og politiske kandidater ønsker "Å FÅ" Jones' stemmer. Men Jones er delt i mange stemmegrupper. Det som en fraksjon ønsker "Å FÅ" av regjeringen, kolliderer altfor ofte med ønskene fra en annen. Kandidatene går ofte på stram line, og for å vinne stemmer fra begge fraksjoner, innlater kandidatene seg ofte med å gi løfter som de ikke kan holde.

Men om publikum ønsker "Å FÅ" av regjeringen, må ikke dette forlede oss til å tro at politiske kandidater ikke

(Fortsettes side 26)

Det britiske monarkis enestående stilling

av Gene H. Högberg

Dronning Elisabeth 2.s besøk til Canada sist høst setter igjen søkelyset på den enestående rolle som det britiske kongehus spiller i verdenssammenheng.

Elisabeth 2. avla et besøk i Canada ihøst — hennes 12. som regent — på en tid da hennes popularitet i Storbritannia aldri har vært høyere.

Meningsmålinger de siste årene har bekreftet at monarkiet og dets synlige symbol, dronningen, står meget høyt i kurs hos britene.

Observatører er enige om at dronning Elisabeth 2. har vokst i sitt embete siden 6. februar 1952, da hun besteg tronen etter sin far, Georg 6.s død. I en alder av 25 år var Elisabeth 2. den yngste monark til å bestige tronen siden dronning Viktoria. Hun var like gammel som sin store forgjenger i det 16. århundre, Elisabeth 1.

Hvorfor så høy popularitet

Da hun feiret sitt 30-årsjubileum på tronen, skrev Londonavisen *Times* 1. februar 1982 at "dronning Elisabeth 2. endelig har maktet å forvandle sine undersåtters ærbødighet til ekte hengivenhet".

Times' portrett av dronningen inneholdt også en bemerkning fra Norman St. John Stevas, som er medlem av Parlamentet og en kjent

observatør av monarkiet. Han sa: "Monarkiet er blitt vår eneste virkelig populære politiske institusjon på en tid da folket har mistet mye av sin respekt for Underhuset og Overhusets stilling er kontroversiell. Monarkiet er i sannhet en støtte for de to andre styrende organer i vårt samfunn."

Dette er svært viktig i en verden hvor nesten 20 kongehus har forsvunnet i løpet av et halvt århundre.

Den riktige balanse

Det hersker ingen tvil om at Elisabeth 2. med sin stil og måte å være på har styrket kongehusets stilling i Storbritannia. Dronningen har vist en urokkelig standard med hensyn til anstendighet og stabilitet.

Mens hun på den ene side er blitt mer synlig og tilgjengelig gjennom sine "spaserturer" og kvartalsmessige haveselskaper, har hun ikke falt for fristelsen til å bli en ordinær monark på folkets egne premisser, som i enkelte andre konstitusjonelle monarkier. Hun har beholdt sin verdighet, eller som en autoritet på den kongelige familie uttrykte det: "Hun klarer den vanskelige balansen mellom åpenhet og mystikk."

Paul Johnson, som til tider har kritisert monarkiet, sa det på denne

måten: "Hun gir ikke etter for folkets motepregede smak. Hun forsøker ikke å ri på bølgene... Hvis vi må ha en monark, er det godt å ha en dronning som oppfører seg som en."

En annen observatør bemerket at Elisabeth 2. har lært kunsten å gå på stram line "ved instinktivt å vite, ikke hvordan hun personlig bør oppføre seg, men hvordan en salvet dronning bør føre seg".

I sin bestselger *Majesty* ("Majestet") beskriver forfatteren Robert Lacey dronningens generelle holdning til sitt embete slik: "Det å være kongelig innebærer i hennes øyne ikke å spille en rolle. Det er å være en rolle." Resultatet er at dronningen forener alle samfunnsklasser i det britiske samfunn.

Regjeringer av forskjellige politiske farver kommer og går — statsminister Margaret Thatcher er den niende statsminister som tjener Elisabeth 2. Dronningen, som er nasjonens overhode og derfor hevet over politikken, gir nasjonen en følelse av stabilitet og kontinuitet.

Godt informert rådgiver

Monarkiet er på ingen måte begrenset til bare å vedlikeholde sosiale standarder og gi nasjonen en følelse av samhold.

Dronningen har tre spesielle rettigheter — “å bli konsultert, å oppmuntre og å advare”. Hun benytter disse rettighetene aktivt i Storbritannia, selv om de nok kan synes noe ubetydelige. Hennes generalguvernører* gjør det samme i andre deler av riket under hennes beskyttelse.

For å kunne utføre sine oppgaver på en skikkelig måte, holder Elisabeth 2. seg å jour med alt som skjer i riket.

Så godt som alle viktige dokumenter som passerer over statsministerens skrivebord, blir også lest av dronningen. I tillegg blir dronningen konsultert privat av statsministeren om en lang rekke saker en gang i uken.

Det portrettet i *Times* som vi siterte ovenfor, hadde følgende å si om dronningens forståelse av verdensforholdene:

“Elisabeth 2. er en kvinne med stor politisk innsikt... Hennes erfaring er større enn noe annet statsoverhode... Det er igrunnen synd at dronningen i kraft av sin stilling ikke kan gjøre større bruk av sine utrolige kunnskaper om innenriks- og utenriksaker.”

Kronen i Canada

Dronning Elisabeth 2.s innflytelse strekker seg lenger enn bare til Storbritannia. Canada er et godt eksempel.

Da dronningen besøkte forskjellige distrikter i Canada i slutten av september, var hun på ingen måte på fremmed grunn, slik tilfellet var da hun besøkte USA i 1983.

I Canada er hennes offisielle tittel dronning av Canada. Hennes ansvarsoppgaver er en del av en enestående, noe abstrakt enhet som kalles Kronen. Mer enn noe annet er det Kronen som skiller det politiske liv i Canada fra det tilsvarende i det republikanske USA.

* Dronningen er statsoverhode i 18 land, medregnet Storbritannia. Hun har 17 generalguvernører, siden hun ikke trenger noen i selve Storbritannia. The Statesman's Year-Book 1984-85 (“Statsmannens årbok 1984-85”) angir følgende 18 land som “dronningens rike”: Antigua og Barbuda, Australia, Bahamas, Barbados, Belize, Canada, Fiji, Grenada, Jamaica, Mauritius, New Zealand, Papua New Guinea, Salomoøyene, St. Christopher og Nevis, St. Lucia, St. Vincent og Grenadines, Storbritannia og Tuvalu.

Tilhengerne forklarer at Kronen også i stor grad er ansvarlig for at Canada har kunnet glede seg over en relativt problemfri politisk historie.

Kronen utgjør Canadas høyeste utøvende myndighet og befinner seg over regjeringsstrukturen (parlamentet og statsministeren). I boken *The Crown in Canada* (“Kronen in Canada”) beskriver Frank MacKinnon den som “en institusjon øverst i staten med formål å begrense problemer forbundet med å utøve politisk makt”.

Kronens myndighet utøves nesten fullstendig bak kulissene, stille og i det skjulte. Selv de færreste kanadiere er klar over hvordan Kronen virker til daglig. “Som et isfjell,” sier MacKinnon, “er det bare toppen av Kronen som synes.”

Kronen i Canada består av tolv nøkkelpersoner — dronningen, generalguvernøren og ti viseguvernører (en for hver av Canadas ti provinser).

Siden dronningen residerer i England, er det generalguvernøren (en kanadisk borger siden 1952) som utøver dronningens makt, som hennes personlige representant. Han utfører alle de formelle og seremonielle funksjoner som dronningen ville ha tatt seg av om hun var tilstede.

Som del av sine plikter sammenkaller, hever og oppløser han parlamentet, og han undertegner også mange statsdokumenter.

På utlandsreiser representerer generalguvernøren Canada. Hjemme tar han imot ambassadører som er akkreditert til Canada fra andre land, såvel som høykommisjonærene fra samveldeland.

De ti viseguvernørene er dronningens representater i provinsregjeringene i samme grad som generalguvernøren er det i den nasjonale regjeringen. Dette forklarer i stor grad det betydelige selvstyre de ti provinsene i Canada har — mer myndighet og ansvar enn tilsvarende i delstatene i USA. Dette har til og med bidratt til å bevare Quebecs franske kultur og språk.

Denne form for utøvende statsmakt og autoritet har likevel ikke begrenset Canadas suverenitet som selvstendig nasjon.

Hva kanadiske saker angikk, ble monarken opprinnelig informert av representanter fra den britiske regjering. Da Canada etterhvert modnet som nasjon, tok kanadiske rådgivere gradvis over, inntil den britiske regjeringen helt og holdent gav avkall på denne rollen.

De siste spor av britisk kontroll over kanadiske saker forsvant i 1982, da Canada selv overtok ansvaret for sin grunnlov, som i hovedsak bestod av Den britiske lov for Nord-Amerika fra 1867. Inntil da måtte endringer i loven godkjennes av det britiske parlament etter råd fra den kanadiske regjering (hvilket Westminster automatisk gjorde).

I april 1982 reiste dronningen til Canada for formelt å proklamere den kanadiske grunnlov.

“Å identifisere Kronen med den britiske krone var kanskje korrekt og praktisk i tidligere tider,” skriver MacKinnon, “da Canadas egen støtte til sine institusjoner og utenriksforbindelser ikke var sterk nok. Men tidene har forandret seg, og Kronen tilhører nå Canada og andre medlemmer av Samveldet hver for seg... Den er et felles symbol som vi har tilegnet oss av praktiske grunner.”

Enkelt sagt ble det konstitusjonelle monarkiet, slik det utviklet seg gjennom århundrene i England, på en måte podet inn i Canada, hvor det nå er like meget kanadisk som britisk. Dessuten oppnådde Canada uavhengighet på fredelig vis og ikke ved noen revolusjon.

I denne prosessen arvet Canada, en forholdsvis ny nasjon (landets konføderasjon skriver seg fra 1867), et regjeringssystem som har vokset frem gjennom århundrene, og som er blitt formet gjennom prøving og feiling. Kanadierne behøvde aldri å “finne opp” sin egen politiske prosess slik mange nye nasjoner måtte gjøre etterat kolonirikene falt fra hverandre etter 2. verdenskrig.

Råd med autoritet

Mens kupp og revolusjon regelmessig lager store bølger her på jorden, opplevde man nylig en glatt makt- overtagelse i Canada da det progressive konservative parti med Brian Mulroney som leder vant valget 4. september.

Tilhengere av Kronen hevder at
(Fortsettes side 25)

Hvem vil ta seg av de eldre?

av Ronald S. Toth

Nasjonale regjeringer er nå stilt overfor en stadig voksende gruppe av eldre, som igjen blir forsørget av stadig færre skattebetalere. Hva er løsningen?

I 1900 var forventet levealder 47 år; idag er den 74.

I alle de vestlige industri-land har forventet levealder øket, og resultatet er blitt et alvorlig problem.

Den "andre" befolkningsekspløsjonen

Vi hører om befolkningsekspløsjo-nen. Om Calcuttas og Kairos yren-de masser. Kina, India og det svarte

Afrika kjemper med en stadig økende befolkning.

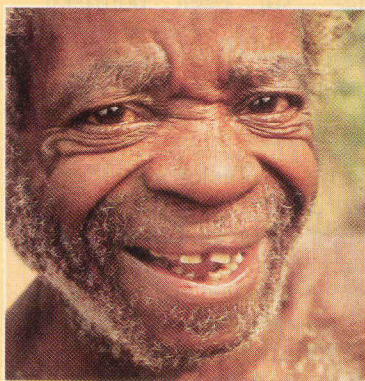
Men fra Uralfjellene til De britiske øyer, og i USA, Canada og Japan er fødselstallet godt under de 2,1 som trengs for å opprettholde landets befolkning. Vest-Tyskland har f.eks. et fødselstall på 1,4, USA 1,9, England 1,9 og Japan 1,8. Og i Norden har alle landene unntatt Island og Færøyene et fødselstall på godt under 2,0. Disse tallene

avslører en alvorlig tendens.

Etterhvert som det lave antall fødsler fortsetter å uttynne de unges rekker, og forventet livslengde fortset-ter å øke, får disse landene en alvorlig befolkningstilvekst innen de eldres rekker. I Østerrike, Sverige og Vest-Tyskland utgjør de eldre allerede minst 15 prosent av befolkningen. Generelt står de industrialiserte lande-ne overfor en befolkningsekspløsjon blant de eldre.

De eldre i andre samfunn

For altfor mange eldre i Vestens industrielle

Eldre efé-pygmé, Ituri-skogen

kultursamfunn er alderdommen blitt en tung byrde, en pinefull prøve.

Til sammenligning inntar de eldre tradisjonelt en høyt respektert stilling i andre folk og kulturer, slik de siterte uttalelsene nedenfor viser. (Men selv i mange av disse landene begynner situasjonen å endre seg — den har kanskje allerede gjort det alt — hovedsakelig på grunn av politiske omveltninger og påvirkning

fra vestlig kultur.)

Thailand: "Phooyaiene i Thailand er de høyt ansette eldre, som alle viktige avgjørelser må henvises til. De leder hvert skritt du tar gjennom livet, og kan endog kontrollere pengeforbruket" (*World Health*, feb./mars '82).

Sydøst-Asia: "I landene i WHO's [Verdens helseorganisasjons] sydøst-asiatiske region har de eldre alltid hatt en privilegert plass i

samfunnet. De blir hedret, og de blir spurt til råds om alt mulig — fra når det skal såes neste gang til giftermål og avgjørelser i landsbykrangler, og til råd

Besøk i den tidligere Forbudte by i Kina

Høyere levealder øker kostnadene for helsetjeneste og pensjon til de eldre, mens synkende fødselstall forhøyer skattebyrdene for dem som arbeider og som må finansiere systemet. Dette er et nytt, vanskelig dilemma for regjeringene.

En stadig økende befolkning av eldre understøttet av stadig færre skattebetalere skaper en omvendt pyramide, tiltagende på toppen og minkende i bunnen.

Hvis denne tendensen fortsetter, vil det ikke finnes nok arbeidstagere til å opprettholde velferdssystemet for de eldre. President Ronald Reagan har advart mot disse problemene: "Det er mulig — i alle fall sannsynlig — at mange unge som nå betaler inn til trygdesystemet, aldri vil bli istand til å motta så meget som de betaler inn."

Den kommende stormen

Det avtagende forholdet mellom antall skattebetalere som understøtter og den stadig økende eldre befolkning, kan sammenlignes med et tordenvær som bygger seg opp. Denne stormen nærmer seg hurtig!

I USA er det gruppen av dem over 80 som er den hurtigst voksende aldersgruppen. Kostnadene for å ta vare på dem vil øke med to tredjedeler de neste 15 årene. "I år 2000," sa Barbara B. Turrey i USAs Statistiske sentralbyrå, "vil det bli gitt flere ytelser til 80-åringer enn til noen annen aldersgruppe blant de eldre, eller for den saks skyld blant befolkningen som helhet."

I USA er det tre og en

mot mavesmerter" (*World Health*, feb./mars '82).

Bantu Tiriki-stammen i Kenya: "... Helt til tenårene har besteforeldre og andre eldre en dominerende rolle for barnas uformelle oppdragelse ... Det fører til at barnebarna i sin tur ser på besteforeldre ikke bare som snille og hyggelige mennesker, men også som fortellere og vise lærere.

Viktigst er det at de vet de kan stole på at de vil hjelpe dem best når de kommer i vanskeligheter eller nødssituasjoner" (Sangree: *Peoples of Africa*).

I det historiske Sarajevo i Jugoslavia

Mbuti-pygméene: "... eldre mennesker blir alltid vist dyp respekt" (Turnbull: *Peoples of Africa*).

Kung-buskmennene i

Kalahari-ørkenen: "Både faren og moren venter og får respekt og lydighet fra sine barn ... Så lenge faren lever, er han familiens overhode ... Kung-familieene viser ansvar

videre nedskjæring på budsjettet, er en "drømmer".

Men jo lenger regjeringene venter med å rette på finansieringen av den omvendte pyramiden, dess større blir problemet. Jo større problemet blir, jo mere ekstreme endringer må til for at de skal være effektive. Og jo mer ekstreme planer, jo mindre er sjansene for at nasjonene vil godta dem.

Som en japansk tjenestemann advarte: "Systemet kan fungere normalt nå, men om det ikke blir endret snart, vil det gå konkurs innen 20 år."

Hvem har ansvaret?

Regjeringene hadde de beste hensikter da de skapte det nåværende alderspensjonssystemet. Regjeringene ila også skatter for sine programmer. Staten påtok seg å underholde de eldre, et ansvarsområde som tidligere falt under de religiøse institusjonene. Med en økning av eldretilbud og pensjon til alle, ble det mindre behov for at barna skulle ta seg av sine foreldre. Staten ville gi det som trengtes.

Unge mennesker som er befridd for dette ansvaret, viser en avtagende interesse for de eldres velferd. Innstillingen idag er at "det burde staten ta seg av," eller "om vi bare hadde mer penger." De eldre blir mer og mer sett på som en forpliktelse istedenfor som individer.

Hva regjeringene har oversett er at Guds lov, oppsummert i De ti bud, legger ansvaret

for sine slektninger, og derfor blir gamle og avhengige foreldre forsørgt av sine barn. ..." (Marshall: *Peoples of Africa*).

Chagga-folket i Tanzania: "... Det å sørge for sine og bli forsørgt av dem, er en del av livet fra begynnelse til slutt" (Kessler: *Human Behavior*).

Australnegrene: "Overalt og til alle tider viser australnegrene stor respekt for sine eldre" (Thomas Petrie: *Reminiscences of Early Queensland*).

Bøndene i Jugoslavia: "Selv om barna gifte seg og

for å ta seg av de gamle, ikke på staten, men på neste generasjon, barna. "Hedre din far og din mor..." lyder budet (2. Mos. 20:12).

Guds vei er at barna tar vare på og hjelper sine gamle foreldre, som i mellomtiden burde ha sørget for sine egne økonomiske behov for sine gamle dager, slik at barna ikke ville ha den byrden. "Barna er jo ikke skyldige å samle til foreldrene, men foreldrene til barna" (2. Kor. 12:14). Det er ikke først og fremst politikernes ansvar å ta seg av de eldre!

Den forsømte løsning

Regjeringene er ute av stand til å løse dette problemet effektivt. Dette ikke for å snakke nedsettende om regjeringenes forsøk på å hjelpe de eldre. Vi ønsker bare å understreke at problemet er for stort for et menneske å løse fullstendig.

Alltid når en nasjonal leder foreslår å endre systemet med sosial støtte og offentlig pensjon, lager opposisjonen en så stor politisk storm at ingen varig løsning kan iverksettes. Til tross for dette, den permanente løsning har vært tilgjengelig for regjeringene i en årrekke. Boken som inneholder løsningen, ligger antagelig i dette øyeblikk på mange bord i regjeringen.

Denne boken kalles Bibelen eller

Hjelpestasjon i Miami i Florida gir gamle og eldre to gratis måltider i uken.

Den hellige skrift. Menneskene har forsømt å se at Bibelen inneholder gode råd om økonomi. Det er ikke en eneste liten fasett av livet som ikke Bibelen berører og i prinsippet forteller hva menneskene bør gjøre. Personlige og nasjonale økonomiske forhold er forklart i denne åpenbarte kunnskap fra Gud.

Guds instruksjon er: "Den gode etterlater arv til barnebarn..." (Ordspr. 13:22). I dagens forvirrede verden blir dette for mange nesten umulig. Nå er de eldre blitt totalavhengige av statens underhold — som blir finansiert av yngre skattebetalere.

Regjeringene har alltid vendt opp ned på Guds instruksjon. Da sosialomsorgen og den offentlige alderspensjon ble innført — den spede begynnelse fant sted for ca. 100 år siden — da sa regjeringene faktisk:

"Vi vil ta oss av pensjonen din."

Folk som trodde løftene og håpene som sosialt engasjerte ledere gav dem, holdt ofte opp med å spare til alderdomstiden. Og ved en gradvis inflasjonsskappende praksis reduserte regjeringene enda mer folks lyst til å spare.

Nå stoler ikke de eldre lenger på egne sparepenger eller familien for underhold i alderdommen. De må stole på en erstatningsfamilie — regjeringen.

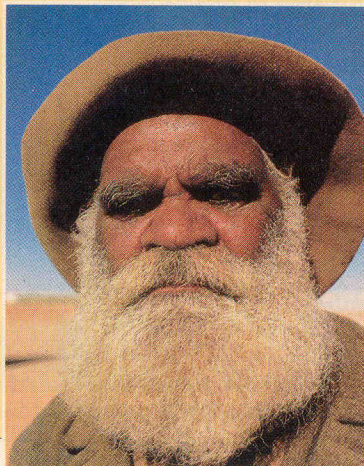
Under de harde tredveårene så regjeringene på skatter til sosiale formål som en hurtig måte å balansere de store underskuddene på budsjettene. De forutså ikke at den gjennomsnittlige levealder noengang ville komme til å nå et forbløffende 74 år. I begynnelsen syntes systemet å virke fordi det var flere skattebetalere som betalte inn enn antall eldre som fikk pensjon. Nå er dette endret.

Mange mennesker idag som tror at eldreomsorgen vil sørge for dem, *forlanger* at staten skal underholde dem. Det blir ikke lenger sett på som et sikkerhetsnett for dem som trenger det. Isteden betraktes det som en rettighet.

Unge mennesker som tror at foreldrene vil bli underholdt av eldreomsorgen, forventer nå at staten skal ta vare på de eldre.

(Fortsettes side 26)

forlater foreldrehjemmet, drar de sjelden langt bort — og nesten alltid vil en av barna bli igjen hjemme for å ta seg

Innfødt i Coober Pedy, Australia

av de aldrende foreldrene" (Kessler: *Human Behavior*).

Arabisk student i Libanon: "Det finnes ingen større skam enn å svikte de gamle" (*The Family*).

Beduinene: "Blant beduinene forventes det at unge menn lyder den eldre generasjon til enhver tid..." (*The Family*).

Rajputfolket i India: "Rajputkvinner må dekke hodet med sarien når en eldre person kommer inn i rommet" (*The Family*).

Innvandrere og minoriteter i USA: "De som har studert innvandrere, påpeker hvor

verdifull den utvidede familie (klanen) er når det gjelder daghjelp for barna og stell av de eldre. Det er faktisk relativt få negre og puertoricanere i pleiehjem" (*Current*, april 1977).

Japan: "Japaneserne anser det som sin naturlige plikt å ta seg av og forsørge foreldrene når de er syke eller svakelige. I hele Orienten fører det skam over familienavnet om noen forsømmer plikten mot foreldrene eller overlater dem til fremmedes forsorg" (*The Adult Years*).

Kina: "Den kinesiske

filosofen Lin Yutang skrev for noen tiår siden: —Hvordan kan noen mene at man er klok om man ikke regnes som gammel? . . . Det er ingen skam å la seg tjene av sine barn i livets solnedgang . . . Livets symfoni burde ende med en stor finale preget av fred og harmoni, materiell komfort og åndelig tilfredshet — ikke med et brak fra sprukne trommer og istykkerslåtte bekkener" (*The Adult Years*).

Den rike verden har sannelig mye å lære!

—Clayton Steep

Foreldreansvarets fem grunnprinsipper

Tidligere i denne serien har vi sett på hva psykologer ikke vet om barneoppdragelse; og hva vi kan gjøre for å bygge sterke familiebånd i 80-årene. Videre har vi tatt for oss hvordan vi kan oppfostre sunne spebarn.

Denne gang vil vi ta for oss fem grunnprinsipper i barneoppdragelsen som enhver far og mor bør kjenne til.

Kjenner du dem?

1

Elsk dine barn

Ingen trenger og krever mere kjærlighet enn barn gjør. Daglig kan foreldre vise denne kjærligheten og omsorgen, enten det gjelder et nyfødt barn eller en tenåring som nettopp har fylt femten. Foreldre oppdager snart at de fysiske behov varierer med barnets alder. Men de glemmer ofte at barnet hele tiden trenger kjærlighet. Hengivenhet, oppmerksomhet og utadvendt omsorg er nøkkelfaktorer menneske og menneske imellom. Uten disse ingrediensene av kjærlighet vil barn med sikkerhet visne inn og dø innvendig, og av og til også helt bokstavelig.

De fleste foreldre tror de er svært glade i barna sine. Men noen konkurrerer, bevisst eller ubevisst, med barna, mens andre lever sine liv gjennom dem som stedfortredere.

Mange vil ikke gi slipp på barna, så de får utvikle seg og bli voksne.

Barnas behov endrer seg stadig. *Kjærlighet gjør det mulig å komme gjennom oppvekstens overganger.*

Kjærlige foreldre får kjærlige barn! En streng og overlegen far kan ikke vente å få hengivende sønner og døtre. Paulus advarer: "I fedre! opplegg ikke eders barn, forat de ikke skal tape motet!" (Kol. 3:21.)

En mor som skriker til sønnen sin: "Å, din tosk! Hvordan kunne du gjøre noe slikt?", tar ikke bare motet fra sønnen, hun oppmuntrer samtidig guttens søsken til å tenke nedsettende om ham.

Spebarn og småbarn trenger varme, kysse og klem for å kunne vokse og utvikle seg normalt.

For barn — og voksne med — er kjærlighet like viktig som klær og god mat, solskinn og frisk luft tilsammen.

Spebarn og større barn må hele tiden ha hengivenhet og oppmuntring, om de skal utvikle riktig form for tillit, sans for verdier og evnen til selv å føle og uttrykke hengivenhet. Selv om dette synes selvfølgelig for mange, er det dessverre et av de mest forsømte felter på barneoppdragelsens område.

Dere foreldre må lære å omfavne barna, kysse og kjæle med dem og oppmuntre dem, ikke bare de minste, men også de større barna. Vanen med å røre ved barna, gi dem

en klem og uttrykke hengivenhet på fysisk vis, er noe man aldri burde vokse fra! Men hvor mange foreldre er ikke følelsesmessig forkrøplet når det gjelder slike ting?

Menn har altfor ofte fått høre at de skal være store, sterke og tause. Gjennom eksempler og *fornuftslutninger* fikk unge menn i den vestlige verden vite at det ikke passet seg for mannfolk å kysse og kjæle for barna sine — spesielt ikke småguttene. Kanskje er vi ikke klar over at det gjennom århundrer har

vært skikk og bruk for utallige fedre i Midtøsten og de latinske land rundt om i verden å kysse og omfavne selv voksne sønner når anledningen tilsier det!

Dere som er foreldre bør lære jevnlig å klemme og kysse barna

deres. Omfavn dem og gi dem en klem når dere har vært borte fra dem en tid. Lek med dem, lær dem ting, les for dem mens dere har dem på fanget, og gi dem så en klem og et kyss når dere putter dem til sengs. Si til dem: "Far og mor er glade i deg. Vi er stolte av deg. Vi er så glade for at vi har en liten gutt (eller pike) som deg."

Når barna får slik kjærlighet og oppmuntring, vil de "blomstre" rett for øynene på dere. For deres kjærlighet og den trygghet og tillit den medfører, gir like mye næring som fysisk mat.

Og mens dere gjør alt dette, vil dere bygge sterke bånd av hengivenhet og tillit, som vil gjøre det *mye lettere* for barna å *ville* gjøre som dere lærer dem og å glede dere, selv når dere ikke er der for å passe på dem.

La alltid barna vite at dere er glade i dem og vil hjelpe dem, hva som enn skjer. Dere kan nok mislike det de gjør, kanskje også irrettesette dem for rene feil som de med sikkerhet vil begå. Men det forandrer IKKE på den underliggende *kjærlighet* og hengivenhet dere alltid vil føle for dem.

Men hva er kjærlighet? Mange har en gal forestilling om hva kjærlighet egentlig er. De tror det innebærer å la barnet få gjøre det det i øyeblikket har lyst til å gjøre. Men det er ikke kjærlighet. Det er unnfalighet, det stikk motsatte av hva Bibelen kaller kjærlighet.

"Kjærlighet," sier Gud, "[er] lovens oppfyllelse" (Rom. 13:10).

Jesus sammenfattet Guds lov slik: "Du skal elske Herren din Gud av alt ditt hjerte og av all din sjel og av all din hu. Dette er det største og første bud. Men det er et annet som er like så stort: Du skal elske din neste som deg selv" (Matt. 22:37-39).

Ditt forhold til Gud vil komme til uttrykk overfor barna dine på mange måter. Du vil vise kjærlighet og barmhjertighet, fordi Gud viser oss kjærlighet og barmhjertighet.

Et grunnleggende trekk ved kjærligheten er at du viser barna dine respekt. Det er mye lettere å vise slik respekt når vi husker at barna — og andre — er medlemmer av menneskefamilien som Gud skapte, og potensielle medlemmer av Familien Gud. I sin tur vil dette

hjelpe barna til å søke kontakt med andre på lignende måte.

Foreldre må være klar over at kjærlighet ikke står i motsetning til fast disiplin. Det *finnes* øyeblikk da barn trenger straff. Men foreldre må aldri tillate seg å skrike og bråke av den grunn. Det har intet med disiplinering og selvdisiplin å gjøre. Slike ville, ukontrollerte følelsesutbrudd fra foreldrenes side vil bare resultere i at barna mister respekten for dem.

Skal du bli virkelig glad i barna dine, må du lære å kjenne dem som individer. Når barna vet at du har forståelse for deres følelser og behov, vil de i langt større grad reagere positivt på disiplin.

Intet er mer frustrerende for et barn enn å bli pålagt å gjøre noe når barnet føler at foreldrene ikke forstår. Dette betyr ikke at du skal gi etter for alle barnets ønsker og innfall, men at du skal lytte til hva barnet sier, så det ikke får inntrykk av at du ikke har tatt dets tanker og følelser i betraktning når du bruker din myndighet. Dette vil redusere dets sinne og bitterhet som siden ellers ville kunne komme tilbake og true forholdet.

Skal du lytte *oppmerksomt*, må du ha øyekontakt med den unge — helst også nær fysisk kontakt hvis det er passende. Som regel hjelper det oftest å gi uttrykk for at du forstår hva barnet mener (selv om du er uenig). Mange foreldre godtar ikke det *faktum* at et barn kan være uenig. Engod måtte å sikre at man forstår hverandre, er å gjenta barnets tanker.

Vi farer vel alle opp nå og da. Hvis dette hender deg, skal du ikke være redd for å be om unnskyldning etterpå, når det hele har roet seg ned. Det er mulig å få til noe vakkert på grunnlag av en ubehagelig opplevelse. Det er forbløffende hvor hyggelig kontakten kan bli når et medlem av familien er stort nok til å be om unnskyldning når det har tatt feil. På ny, ved eksemplets makt lærer dere barna hvordan de skal innrømme og reagere på sine feil.

Tro det eller ei, men stundene preget av varme og nærhet som ofte kommer etterpå, vil bli slike spesielle minnestunder som hverken barn eller voksne noensinne glemmer. De er i sannhet uvurderlige.

Det å vise omsorg og hensyn for andre er også noe vi skal demonstrere for barna våre og oppmuntre i dem. Bli aktivt interessert i det barna gjør og i vennene deres. *Ta deg tid til å leke med barna.*

Omsorg avspeiler seg også i den hengivenhet familiemedlemmene føler for hverandre. Menn som tror de skal opptre barskt og følelsesløst overfor barna sine, bedrar seg selv. De foreldre som tar barna i armene og klemmer og kysser dem ømt, legger grunnstenen for kjærlighet, medfølelse og hengivenhet.

2 Vær et godt eksempel

Et godt eksempel fra foreldrene er en avgjørende faktor i riktig barneoppdragelse. Det er ikke noe som gjør foreldrenes bestrebelser på barneoppdragelse mindre effektivt enn simpelt foreldrehykleri. Man kan ikke vente at barna skal anta en målsetning som foreldrene selv ikke vil følge.

Barn og tenåringer som tar narkotika i en eller annen form, påpeker gjerne at foreldrene er henfalte til alkohol, tobakk eller resept-medikamenter. Og hvis barna ser at den ene ektefellen skjeller ut, kritiserer eller latterliggjør den

andre — da får de inntrykk av det er helt i orden å opptre slik.

Barn lærer mer av eksempler enn av ord. De etterligner helt naturlig det de ser.

Barnets personlighet avspeiler ofte foreldrenes personlighet. Deres manerer, vaner, ordbruk og meninger reflekterer gjerne foreldrenes, på godt og ondt!

Opplæringen foregår gjennom de fem fysiske sansene: syn, hørsel, lukt, følelse og smak. Eksempelet er viktig på *alle* felter. Vi lærer gjennom repetisjon, oppfattelse og assosiasjon. Barna dine lærer av alle de ordene du bruker og hvordan du bruker dem, hvilke holdninger du viser, hvilke situasjonene du utforsker og hvilke opplysninger du deler med andre. Derfor gjør du klokt i å vurdere hva ditt eksempel lærer dem.

Ta for eksempel den lille gutten og piken som sloss og trettet med hverandre på gårdsplassen. Pikens mor kom ut for å stoppe kranglingen, og spurte hvorfor de sloss. Men jenta svarte: "Nei da, vi slåss ikke, vi bare leker mor og far og barn. Han er pappa og jeg er mamma." Vi kan le av slikt, men det er en trist illustrasjon av forholdene i mange familier idag.

Foreldre må også vise et godt eksempel når det gjelder å skaffe barna det de har behov for. Tross alt har ikke barna bedt om å bli satt til verden. Det er foreldrene som har gjort det, enten det var planlagt eller uoverlagt. Når en mann og en kvinne setter igang med en slik kurs, forplikter de seg til å sørge for barnet til det har vokst opp.

Den som ikke sørger for sine egne, deriblant barna, "har fornek- tet troen og er verre enn en vantro" (1. Tim. 5:8).

De elementære behov som barn har, omfatter sunn, balansert kost, passende og solide klær, hyggelige og velstelte rom, god utdanning og sunn underholdning.

Barn tar etter foreldrenes eksempel snarere enn det foreldrene sier. Holder du hva du lover? Er du lydlig mot Gud? Respekterer du lov og øvrighet?

Sier du pene ting til folk når du snakker med dem, men kritiserer dem så bak deres rygg? Gir du skinn av å være én ting ute, mens du handler stikk motsatt hjem-

me? *Bare* hvis du er et godt eksempel, kan du være en god far og mor.

3

Bruk tid på å lære barna

Noen gir bare barna en ørefik fordi det er så mye enklere enn å undervise og oppdra dem. Dette vil bare gi opprørske barn. Gud gir oss pålegg om å lære barna. "Og du skal *innprente* dine barn dem [Guds bud], og du skal tale om dem når du sitter i ditt hus, og når du går på veien, og når du legger deg, og når du står opp" (5. Mos. 6:7).

Skriften formaner oss også: "*Lær* den unge den vei han skal gå!" (Ordspr. 22:6). Innprente og lære. Hva er forskjellen? De to ting ligner på hverandre, men er ikke helt det samme. Innprente medfører å sikre seg barnets udelte oppmerksomhet, og gi seg tid til å lære barnet hvordan det skal gjøre noe eller opptre i forskjellige situasjoner. (Noen foreldre, og spesielt fedre, må først lære hvordan man snakker med sine barn!)

Opplæring betyr derimot at man gang på gang og omhyggelig hjelper barna til å utføre det du har lært dem, til det blir en del av deres karakter. Opplæring kan omfatte noe så enkelt som å utvikle vanen med renslighet eller å vaske hendene før hvert måltid. Det kan også bestå i å gjøre det til en vane å være høflig mot eldre mennesker og respektere andres eiendeler.

Både innprenting og opplæring krever tid, tålmodighet og stadige gjentakelser. Begynn med å sette det rette eksempel. Trekk frem prinsipper og eksempler fra Bibelen. Bruk egne og andres erfaringer for å illustrere dem på beste måte. Husk at barna lærer gjennom assosiasjoner. Det beste øyeblikk å lære et barn vil ofte være når det kommer med spørsmål.

De fleste barn, særlig de helt unge, liker å få lest interessante og spennende historier høyt for seg.

Høytlesning fra sunn opplysningsliteratur, om så bare ti minutter daglig, vil lære dem mere enn bare data og fakta. Det stimulerer de unges mentale, intellektuelle og språklige utvikling.

Barn behøver opplæring og undervisning i positive ferdigheter — for eksempel i korrekt sosial og kulturell adferd. De må lære å utvikle kropp og sinn på riktig måte. Vis dem, i et språk de forstår, de positive resultatene av riktige handlinger, og de negative resul- ter av gale handlinger.

Barn burde for eksempel bli advart mot de tragedier seksuelle utskielser fører med seg. Forklar dem hva som hender rundt oss som følge av brudd på Guds bud mot hor og uhemmet sex. Påpek hvor mye sorg og ulykke som følger uønskede svangerskap og florerende kjønnssykdommer. Hvis de som nå lider under disse straffene hadde adlydt Gud, ville de ha unngått problemene.

Du kan vise barna dine hvilke sørgelige følger røking, narkotika- misbruk, løgn og tyveri, tarvelige filmer og bøker, vulgær musikk og diverse uheldige fritidsysler, gir.

Barn har ennå ikke grunnlag for å treffe riktige avgjørelser på disse områdene. De trenger entydige forklaringer og stadig oppmuntring mens de lærer å ta riktige avgjørelser. Du har ansvar for selv å kjenne Guds veier så godt at du kan lære dem til barna dine på en god måte.

All denne opplæringen tar tid — masser av tid. Prøv å være sammen

med barna dine en stund hver dag. Snakk med dem, lær dem ting, bli kjent med dem og la dem lære deg å kjenne. Dra omkring og gjør noe sammen med barna. Dere kan besøke forskjellige kulturelle aktiviteter, eller besøke steder som er vakre fra naturens eller menneskers hånd. Lær dem å sette pris på og ha glede av alt det fine livet kan gi dem. Ha hele familien med på utflukter og teltturer. Det vil gi gode minner for barna — og for deg, og vil bidra til å knytte familien sammen til en enhet.

Det kan ikke understrekes kraftig nok at foreldrene må engasjere seg. Altfor mange foreldre overlater til andre å oppfylle dette Gud-gitte ansvar.

4

Disipliner dine barn

Du har sikkert sett det selv — en ung mor som kjemper med de små barna sine. Hun forsøker å være snill mot dem og snakke fornuft med dem. Så prøver hun kanskje å bestikke dem med godter og slikt hvis de bare vil "være snille".

Men de synes å stortrives med å bråke og lage ubehageligheter for moren for åpen scene. Det later til at de er helt ustyrlige.

Morens problem er delvis at hun, likesom millioner av andre foreldre, ikke har noen bestemt plan eller program for sin barneoppdragelse.

For en stor del skyldes dette at foreldrene er blitt forledet til å tro at valget i barneoppdragelsen er kjærlighet eller disiplin. Dette er på det mest tragiske fullstendig galt! I virkeligheten må en fornuftig barneoppdragelse baseres på disiplin såvel som kjærlighet. De to går hånd i hånd.

Hvis ungen din stadig løper rett ut i trafikken og bare ler av deg fordi du ikke kan eller vil straffe ham for slik tåpelig oppførsel, da risikerer du å *miste ham* en dag — knust under hjulene på en bil. Og ingen ettergivende psykolog eller sosiolog i verden kan få ham tilbake til livet igjen! Det er viktig å lære ham betydningen av ordet "nei" før problemene oppstår.

For *sin egen* skyld må små barn lære å lystre sine foreldre. I utallige farlige situasjoner kan dette bety

forskjellen mellom liv og død.

Guds ord formaner oss klart at vi må rette på barna og bruke disiplin når de har gjort noe galt. Men disiplin betyr ikke bare passende straff for dårlig oppførsel, men også lønn for god oppførsel (Ordspr. 22:15; 29:15).

Dessverre ser altfor mange på disiplin som noe negativt. De har sett og hørt om så mye barnemishandling at de forkaster tanken på i det hele tatt å bruke fornuftig disiplin. Isteden inntar de en ødeleggende ettergivende holdning overfor barnas innstilling og handlinger.

Disiplinære tiltak mot forseelser må *aldri* ta form av barnemishandling! Irettesettelser for gal oppførsel eller dårlige holdninger må aldri innbefatte krenkelser eller nedverdiggende hånsord. De må heller ikke bestå i slag eller lusinger i ansiktet, pryl med en lærrem, vriing av armene, harde ørefiker eller trekking i ørene, klyping, spark eller slag mot vitale organer. Vi tar høylytt og på det sterkeste avstand fra at et voksent menneske mister beherskelsen og slår et barn i ustyrlig sinne og raseri.

Ordet *disiplin* kommer fra latin og betyr egentlig "instruksjon". Ordbøkene gir flere definisjoner av ordet, som "instruksjon og oppøvelse rettet mot opplæring i rett adferd eller handling", og "straff ilagt i form av korrigerende og opplæring". Denne typen instruksjon må begynne i meget ung alder.

Et nytt skudd av et tre kan lett ledes til å vokse i ønsket retning, men når skuddet er blitt et fullvoksent tre, er det ikke lenger mulig å endre det. Tilsvarende kan vi lære opp barna mens de er unge, men så kommer der en tid da foreldrene ikke lenger kan lære barna.

Guds instruksjon er: "Tukt din sønn mens det *ennå er håp*... (Ordspr. 19:18; '78-overs.). Og: "Den som spar sitt ris, han hatar sin son, men den som elsker honom agar [tukter] honom i tid" (Ordspr. 13:24; sv. overs.). Det er viktig å ta i bruk riktige disiplinære tiltak, og at det skjer i tide.

Mens barn ennå er små, lærenemme og formbare, kan de læres opp gjennom passende undervisning og irettesettelse. Dette innbefatter også anerkjennelse eller lønn for noe som er velgjort, såvel som passende straff for forseelser.

Her er seks viktige punkter du må huske på når du disiplinere barnet:

- Skad aldri barnet.
- Straff alltid i kjærlighet, aldri i sinne.
- Ris skal kun brukes mot den mest kjøttfulle delen av enden, den man sitter på, intet annet sted. Korporlig straff må såvidt svi slik at den er effektiv.
- Straffen må bare foregå privat.
- Enten avstraffelsen er rent fysisk eller ikke, bør den skje omgående, rettmessig og konsekvent, og den må føles for å ha virkning.

• Straffen bør kun gis etterat du har forklart barnet hvorfor det får denne straffen. Hvis barnet får en *advarsel* når det begynner å oppføre seg dårlig, og får straff hvis det ikke vil lyde, har barnet en mulighet til å unngå straffen neste gang og lærer dermed selvkontroll, slik at ordene og advarslene fra foreldrene blir forsterket.

Skad aldri barnet. Mist IKKE selvbeherskelsen, og slå ikke mot hodet eller andre vitale organer. Men *slå* såpass hardt at barnet

(Fortsettes side 23)

HVORDAN HOLDE UT MED SKATTEFUTEN!

av Ronald D. Kelly

Myndighetene krever at du skal betale skatt.
Men hva med dine forpliktelser overfor Gud?

DET ER få samtaleemner som dukker opp så ofte som skattene.

Vi har måttet lære å leve med dem, men vi gjør det ikke akkurat med glede.

Vi brummer, klager og besværer oss over hvor høye skattene er — og hva myndighetene burde bruke skattepengene våre til.

I Norge finner skatteritualet sted i januar for de fleste, omtrent når de fleste av våre lesere mottar dette nummeret av *Den Enkle Sannhet*. Selvangivelsen må fylles ut — på ære og samvittighet — og så spørres det om man har betalt for mye eller for lite i skatt til staten i året som gikk.

Avisartikler og bøker i massevis veileder skattyterne om hvordan skjemaene skal utfylles, men likevel tar det mange timer, kanskje flere dager, å bli ferdig.

I demokratiske nasjoner er skattene det viktigste middel til å finansiere statens styre og de tjenerne den yter folket. Skatten beregnes på grunnlag av inntekt og formue — som regel etter en progressiv skala. Jo større familiens inntekt er, dess mer tar staten i skatt.

De fleste synes staten tar for mye. Men i mange land synker staten dypere og dypere i gjeld, og må ty til ekstraskatt og høyere skattøre for å kunne møte sine forpliktelser.

Dermed fortsetter den onde sirkel.

Beskatningens opprinnelse

Har du noengang tenkt over hvordan det alt sammen begynte? Hvordan nasjonene fant på å skattlegge sine innbyggere til å begynne med?

Det er ganske interessant at de første opptegetninger om at et lands hersker tar en del av inntekten, går tilbake til de første bibelske tider.

Og disse skattepengene ble ikke fra først av brukt til samfunnets behov, men til de religiøse. Innkrevningen ble ikke kalt skattlegging, men "tiende", fordi det beløp som ble tatt, utgjorde en tiendedel av individets eller familiens inntekt og fortjeneste. Ordet "tiende" betyr altså rett og slett ti prosent.

Tiende nevnes første gang i beretningen om Abraham, som levde ca. år 1900 f.Kr. Vi finner beretningen i 1. Mosebok kapittel 14. Abram (som han dengang het) hadde vært i kamp med fiendtlige styrker som hadde tatt hans nevø Lot til fange. Abram og hans tjenere seiret i slaget og greide å befri Lot, samtidig som de sikret seg et stort krigsbytte.

På veien hjem stanset Abram og hans trette og tørste folk ved en by som het Salem (og som siden fikk navnet Jerusalem). Kongen av Salem, Melkisedek, bragte brød, vin og andre forfriskninger til Abram og hans tjenere.

Men denne Melkisedek var ikke bare konge over bystaten Salem, han var også prest for den høyeste Gud. Som prest velsignet han

Abram, som var et av de få mennesker på jorden som var forblitt lydige mot den evige Gud.

I 1. Mosebok 14:20 kan vi lese at Abram "gav [Melkisedek] tiende av alt".

Tydeligvis var det Abrahams vanlige skikk å gi tiende av alt han tjente eller fikk. I Bibelen er han beskrevet som en mann som adlød Guds ord og holdt hans bud, hans forskrifter og hans lover (1. Mos. 26:5).

Det å gi tiende er bare én av de lover som Gud gav menneskene forat de skulle leve etter dem — men Abraham var omhyggelig med å adlyde alle Guds forskrifter.

Arkeologer har oppdaget at nesten alle større nasjoner og bystater i Det nære østen på denne tiden innkrevde skatt eller tiende fra folket. Denne skikken kommer utvilsomt fra Guds tidligste påbud.

Men herskerne over andre nasjoner på den tid tjente ikke den sanne Gud og holdt ikke hans lover. Tvert imot, mange av dem satt på tronen som konge og ble ofte ansett som guder. De tiltok seg retten til å innkreve ti prosent eller mere fra folket for å finansiere sine religioner, sitt militærvesen og sitt styre.

Gud kaller sitt folk

I tidens fylde ledet Gud Israels folk til det land han hadde lovet Abraham. Dette hendte omkring år 1450 f.Kr. Med Moses som fører ble Israels barn ledet ut av slaveriet i

Egypt. Senere arvet de landet Kana'an under Josvas ledelse.

Gjennom Moses gav Gud viktige finansielle instruksjoner: "All landets tiende av jordens sæd og av trærnes frukt hører Herren til; den er helliget Herren" (3. Mos. 27:30). Så tilføyde Gud: "All tiende i Israel har jeg *gitt* Levis barn i arv, som lønn for den tjeneste de utfører, tjenesten ved sammenkomstens telt" (4. Mos. 18:21).

Det var alltid meningen at tienden skulle brukes av Gud. Som vi alt har sett, betalte Abraham tiende til Guds prest Melkisedek. Da nasjonen Israel ble etablert, skulle tienden betales til Gud, som i sin tur betalte Levis presteskap for deres tjeneste. Levittenes primære oppgave var gudstjeneste og undervisning.

Israel forlanger en forandring

I Ka'anans land tjente Israel under et system av dommere. Levittene bestemte selvsagt i religiøse saker. I alle de omkringliggende nasjonene var det konger som styrte, og alle fulgte hedenske religiøse ritualer.

Etter omtrent 400 år ønsket Israels folk å ha en konge, slik at de kunne bli som andre nasjoner. Samuel hadde i mange år virket som dommer og prest. Han ble sjokkert over at folket ville svikte Guds styre og velge sitt eget. Han hadde sett hvordan kongene i de omkringliggende nasjonene behandlet sine undersåtter. Men folket holdt på sitt, så Gud tillot dem å etablere et monarki med Saul som konge.

Men Samuel advarte folket: "Således vil han bære seg at den kongen som kommer til å råde over eder: Eders sønner vil han ta og sette dem til å stelle med sin vogn og sine hester . . . Eders døtre vil han ta og sette til å lage salver og til å koke og bake for ham. Eders beste jorder og vingårder og oljehaver vil han ta og gi sine tjenere. Og av eders akre og eders vingårder vil han ta tiende og gi sine hoffmenn og sine tjenere . . . Da skal I [dere] en dag rope til Herren for den kongens skyld som I har kåret eder" (1. Sam. 8:11-18).

Med andre ord, Samuel visste at sanselige, menneskelige ledere ville misbruke tiendesystemet. De ville innføre militær verneplikt. Privat

eiendom villé bli konfiskert til inntekt for staten.

Samuels profeti gikk i oppfyllelse.

Under David og Salomo var det fremgang og velstand i Israel. Men med velstanden kom også høyere skatter. I Salomos tid tillot Gud at det ble oppført et praktfullt tempel som skulle være sentrum for gudsdyrkelsen. Men Salomo innførte også nye skatter og avgifter for å få midler til å oppføre sitt eget palass med troner, staller, fjøs og vingårder.

Israels folk ble mer rastløse og urolige under de byrdene som ble lagt på dem.

Etter Salomos død ble hans sønn Rehabeam konge. Salomos tjener Jeroboam var også blitt en mektig politisk skikkelse — særlig blant Israels ti nordligste stammer.

Som representant for denne del av folket gav han Rehabeam dette råd: "Din far gjorde vårt åk tungt; men lett nå du den harde tjenesten og det tunge åket som din far la på oss. Så vil vi tjene deg" (1. Kong. 12:4).

Selv de eldre rådgiverne som hadde tjent under Salomo, rådet Rehabeam inntrengende til å lette beskatningen og andre byrder som hans far hadde lagt på folket (v. 7).

Men Rehabeam og hans unge rådgivere ønsket å omgi seg med en luksus som endog ville overgå Salomos. Rehabeam bestemte seg derfor for følgende: "Har min far gjort eders åk tungt, så vil jeg gjøre eders åk enda tyngre. Har min far tuktet eder med sveper, så vil jeg tukte eder med skorpioner" (vers 14). Dermed forhøyde han skattene og la tyngre arbeidsbyrder på dem.

De ti nordligste stammer rev seg løs og gjorde Jeroboam til konge, med Samaria som hovedstad. På en måte var dette et opprør mot skattepolitikken.

Siden dengang har Israel og Juda vært to adskilte nasjoner. Etter sine respektive fangenskap i det 8. og 7. århundre før Kristus kom bare Judas hus tilbake for å bo i sitt fedreland. De ti nordligste stammer drog bort fra Midtøsten og deres nasjonale identitet gikk dermed tapt for verden.

Jesu ord om skatter og tiender

På den tid da Jesus av Nasaret ble

født, var hele Midtøsten underlagt romersk styre. Det er faktisk en forbindelse mellom skattleggingen og Jesu fødsel. "Og det skjedde i de dager at det utgikk et bud fra keiser Augustus at all verden skulle innskriveres i manntall" (Lukas 2:1).

Romersk lov krevde til tider at innbyggerne måtte vende tilbake til det området hvor ens familie kom fra. Formålet var å holde folketelling og kreve inn skatt. Josef og Maria drog da fra Nasaret til Betlehem for å feire løvhyttens høytid og følge det romerske påbud om folketelling og skattebetaling. Slik skjedde det at Jesus ble født i Betlehem.

Mer enn 30 år senere ble Jesus stilt overfor spørsmålet om man skulle betale skatt til romerne — en skatt som de fleste syntes var både urettferdig og altfor høy.

Det hadde vært mer enn én skatteoppstand blant jødene. Skatten var til og med blitt emne for religiøse diskusjoner innen enkelte jødiske grupper.

Ved en anledning kom noen av de religiøse lederne til Jesus, og for å prøve å lure ham, spurte de: "Si oss da: hva tykkes deg? er det tillatt å gi keiseren skatt, eller ikke?" (Matt. 22:17).

Hvis Jesus gikk imot å betale skatt, kunne de utlevere ham til de romerske myndigheter fordi han drev oppvigleri mot romerske lover. Og hvis han var for betaling av skatt, kunne de si han hadde pro-romerske synspunkter.

Men Jesus hadde et klokt og rolig svar som de ikke kunne gjøre noe med: "Vis meg skattens mynt!" sa han. "Hvis bilde og påskrift er dette? De sier til ham: Keiserens. Da sier han til dem: Gi da keiseren hva keiserens er, og Gud hva Guds er!" (Matt. 22:19-21.)

Enten det romerske styre var riktig eller galt, så hadde det rett til å innkreve skatt. Jesus ville ikke støtte en skatteoppstand. Hvis keiseren krevde skatt, så måtte skatten betales. Men Jesus passet samtidig på å understreke at ingen må forsømme sin plikt mot Gud mens man oppfyller sin plikt mot nasjonen eller staten.

Ved en annen anledning snakket Jesus om tiende. Som vi har sett har Gud helt siden Abrahams tid brukt

tiendesystemet til å finansiere sitt arbeide.

På Jesu tid hadde de jødiske religiøse lederne vært omhyggelige med å innprente at alle måtte holde seg strengt til lover, ritualer, skikker og tradisjoner. Men de overså ofte det åndelige formål med Guds lov.

Når det for eksempel gjaldt spørsmålet om tiende, hadde mange blant jødene praktisert en svært nidkjær og innviklet form for beregning av tienden. Samtidig forsømt de andre viktige spørsmål av stor åndelig betydning. Da Jesus kommenterte dette problemet, sa han: "Ve eder, I skriftlærde og fariseere, I hyklere, I som gir tiende av mynte og anis og karve, og ikke enser det som veier tyngre i loven: rett og barmhjertighet og trofasthet! Dette burde gjøres, og det andre ikke *lates ugjort*" (Matt. 23:23).

Mange av disse fariseerne hadde brukt så mye tid på å telle opp de bittesmå krydderkornene eller myntebladene, at de ikke hadde tid til å tjene sin neste. Men de kunne stolt vise til at de hadde tallet opp nøyaktig ti prosent av sin dill.

Jesu viste at tienden var en viktig forpliktelse mot Gud — at man måtte være omhyggelig med å betale den, men at man samtidig ikke måtte forsømme andre viktige forpliktelser mot sine medmennesker.

Skatten griper om seg

Ettersom årene gikk ble tiende og skatt praktisert på mange forskjellige måter. Fordi den romersk-katolske kirke dominerte religionen i den vestlige verden i mange århundrer, var det oftest det katolske presteskap som sørget for innsamling av religiøse tiender og ofringer.

Men i tillegg til religiøse ofringer, var folket ofte pålagt en rekke forskjellige skatter og avgifter til staten. Toll på innførte varer, eiendomsskatt, arveavgift, transportavgift og omsetningsavgift er bare noen få eksempler på de metoder som ble brukt for å ta inn penger til rike godseiere, offentlige funksjonærer eller høytstående familier. Disse avgiftene ble ofte innkrevd i form av varer og landbruksprodukter.

I England står det ennå flere steder ute på landet noen gamle

bygninger som kalles "tith barns" ("tiendelåver"). De færreste vet hvor navnet kommer fra. Det har sin opprinnelse i at man i gamle dager samlet inn varer fra bøndene til statens forbruk eller til fordeling blant trengende.

Et viktig formål med skatteopprekkingen har alltid vært å skaffe penger til krigsmakten. I mange moderne land brukes dessuten inntektene fra de forskjellige skatter og avgifter til å bekoste slike sosiale goder som syketrygd, invalidepensjoner og alderspensjoner.

Skatteprosenten har stadig steget, til skatten nå utgjør en vesentlig del av utgiftene på de fleste familiebudsjetter.

I USA ble føderal inntektsskatt første gang innført i 1861 under den amerikanske borgerkrig. Den var på 3 prosent av inntekt over 800 dollar. I 1872 ble den avskaffet sammen med andre skatter og avgifter fra borgerkrigen.

Allerede før den tid hadde spørsmålet om skatter og avgifter vært en viktig medvirkende faktor for den amerikanske revolusjon i 1776. Begivenheter som det såkalte "Boston Tea Party" og motstanden mot skattlegging uten representasjon førte til den amerikanske uavhengighetserklæring.

Det har ikke vært lett å innføre direkte beskatning i USA. Inntektsskatt, slik man kjenner den idag, ble først innført 1. mars 1913.

(I Norge ble inntektsskatt innført som obligatorisk skatteform til kommunene i 1882, og fra 1892 utlignes det også inntektsskatt til staten.)

I 11. utgave av *Encyclopaedia Britannica*, trykt i 1911, finner vi en interessant kommentar til spørsmålet om beskatning. Storbritannia hadde da ni år før avsluttet Boerkrigen i Syd-Afrika, og en del av skattepengene i krigsårene ble selvfølgelig brukt til militærvesenet.

Leksikonet bemerker: "I denne sammenheng synes de viktigste punktene å være: (1) Staten kan innkreve store deler av borgernes inntekter, uten at det gjør varig skade. Lokalsamfunnet vil lide, men grunnen og den faste kapital består. Og når de store statsutgifter så opphører, får enkeltmenneskene straks nytte godt av dette . . . (2) En

stat som i normale tider innkrever en tiendedel eller en enda mindre del av de samlede individuelle inntekter, står relativt meget sterkere enn en stat som tar en fjerdedel . . . eller en enda større andel av inntekten" (artikkelen "Taxation").

Jeg gad vite om våre dagers skatteekspertter ville være enig i dette?

Men hva med tiende?

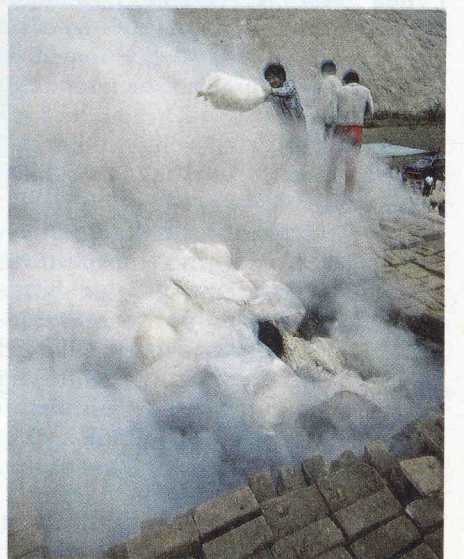
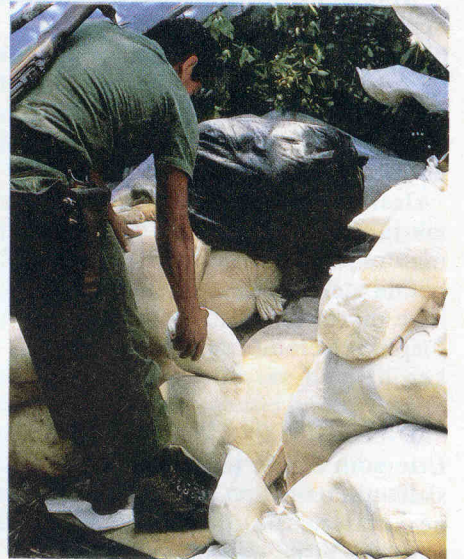
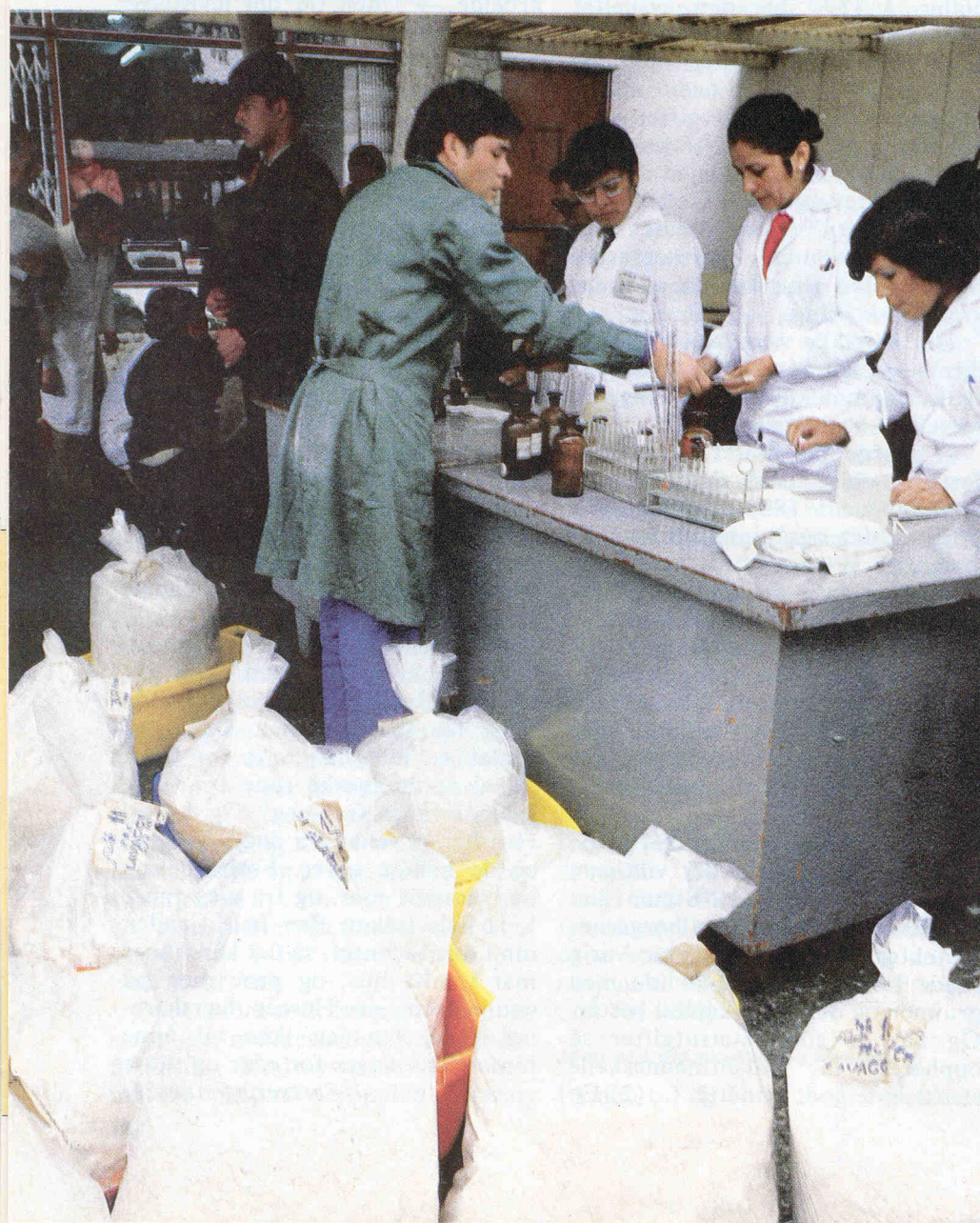
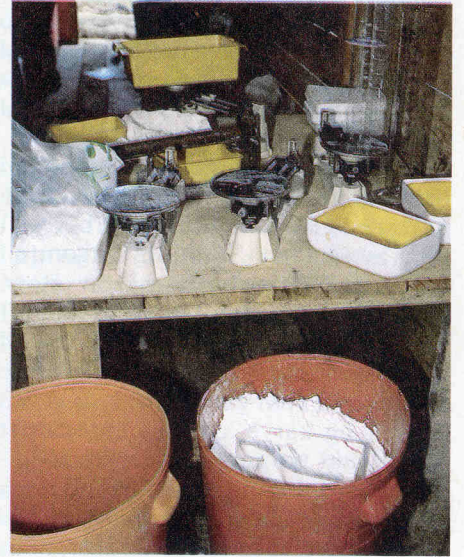
Gud har alltid gitt påbud om at det skulle betales tiende av familiens fortjeneste, eller om man har egen bedrift, tiende av ens regulerte bruttoinntekt. På begynnelsen av denne artikkelen behandlet vi tiende på Abrahams tid under det gamle Melkisedeks presteskap. Tiende fortsatte å være det system som Gud brukte for å finansiere sitt arbeide — i den tid det levittiske presteskap tjente Gud, og nå den nytestamentlige kirke.

Men det har vært tider da folk ikke var påpasselige når det gjaldt tiende.

Etterat jødene vendte tilbake fra fangenskapet i Babylon, var det en del som sluppet av på dette punkt. Esra, Nehemias, Serubbabel og Malakias måtte vekke dem og få dem til å gjøre sin plikt.

Noe av det viktigste Judas folk måtte lære av fangenskapet, var at når de adlød og gledet Gud, da velsignet Gud dem. De hadde fremgang, velstand og god helse. Gud beskyttet dem mot deres fiender. Men når de ikke adlød Gud, fikk de problemer. Så lydighet mot Gud er ikke noen byrde — den bringer Guds nåde og velsignelse.

Mange av de hjemvendte jødene begynte å forlate Gud. De falt tilbake i ulydighet, slik folket hadde gjort før fangenskapet. Da skrev Malakias, idet han talte for Gud: "Skal et menneske rane fra Gud, siden I raner fra meg? Og I sier: Hva har vi ranet fra deg? Tienden og de hellige gaver. Forbannelsen har rammet eder, og fra meg raner I, ja hele folket. Bær hele tienden inn i forrådshuset, så det kan finnes mat i mitt hus, og prøv meg på denne måte, sier Herren, hærskaernes Gud, om jeg ikke vil åpne himmelens sluser for eder og utøse
(Fortsettes side 26)

Kokainmisbruken er blitt den rene epidemi.
Millioner verden over er iferd med å få . . .

SNØ- FEBER

av Donald D. Schröder

En stor menneskelig tragedie er på vei!

For annen gang i løpet av et århundre har kokain — det hvite pulveret krystallisert fra kokablader — brutt ut som en betydelig sosial og offentlig trussel for menneskene.

Millioner av mennesker, spesielt ungdom, vil bli rammet av denne narkotikatragedien i tiden fremover til toppen antagelig er nådd om to-tre år.

Tidlige narkotikaeksperimenter

Kokainet ble for første gang popularisert i 1880-årene. Den berømte psykoanalytiker Sigmund Freud eksperimenterte med kokain. Han

Primærkokamasse starter som en mørk væske, som ved denne ulovlige produksjonen i Bolivia (øverst til venstre); kokainlaboratorium i Colombia, det største kokainbeslag i historien, 12,5 tonn — som noen ganger er gjort (øverst til høyre og i midten); peruvianske myndigheter iferd med å beslaglegge og brenne vel 2,5 tonn koka-“pasta”, som foredlet ville kunne ha gitt et tonn rent kokain (nederst til høyre og venstre).

fullroste stoffet for de euforiske følelser av energi, kraft og selvtillit det gav ham. Andre fremtredende leger og kjente personligheter fremmet bruken av stoffet. Senere innrømmet Freud offentlig at injeksjoner av kokain rask fremkalte fysisk og mental svekkelse, paranoia og hallusinasjoner.

Ved århundreskiftet var det slutt på kokainets renommé som et ufarlig stoff. Hvilken effekt hadde stoffet på de mange som hadde nytt det? I 1924 skrev dr. Louis Lewin: “Blant forskerne har jeg sett de forferdeligste symptomer som skyldtes trangen etter kokain. De som tror de kan komme inn i lykkens tempel gjennom denne nytelsesporten, kjøper sine flyktige gleder på bekostning av kropp og sjel. Raskt passerer de gjennom ulykkens port rett ut i den dype

avgrunn” (*Cocaine Papers — Sigmund Freud — “Artikler om kokain — Sigmund Freud”, av R. Byck, 1974*).

Etter en rekke kokaintragedier ble det narkotiske stoffet på et tidlig tidspunkt i dette århundre forbudt ved lov i mange land, unntatt for medisinsk bruk. Flere andre vanedannende opiumholdige narkotiske stoffer ble også forbudt. Men menneskeheten, overveldig

som den er av “gjør som du vil”-filosofien og narkotikakulturen i etterkrigstiden, har glemt fortidens tragiske erfaringer med stoff, ja selv de fra nyere historie.

I de siste tiårene har igjen bruken av kokain fulgt det mønsteret som oppstod da Freud introduserte stoffene. Selv fra medisinsk og vitenskapelig hold er det blitt hevdet at kokain er et ufarlig atspredelsesmiddel ved moderat bruk.

Kokain* (populært også kalt coke og snø) brukes vanligvis som pulver som sniffes gjennom nesen for å oppnå en euforisk rus, men stoffet kan også spises, røkes eller innsprøytes.

Inntil helt nylig påstod forsvarere av kokain (og noen gjør det

* Kokain kommer fra kokaplanten, og må ikke forveksles med kakao fra kakaobønner.

fremdeles) at kokain er relativt ufarlig. "Et sniff i hvert nesebor gir deg en halv times rus. Ingen bakrus. Ingen fysisk avhengighet. Ingen lungekreft. Ingen stikk i armen eller utbrente hjerneceller," sa de. Isteden ble brukerne garantert pågangsmot, livsglede og energi.

Sannheten er en helt annen! Helt nylig er helsepersonell og tusenvis av brukere blitt tvunget til å se sannheten i øynene for hvor bedragerisk og vanedannende kokainet egentlig er. Dette er et narkotikum som forårsaker avhengighet og henfallenhet i sterkere grad enn heroin og andre vanedannende narkotiske midler.

Alvorlig ny narkomani

Mange narkotikaekspertter anser nå kokain som det mest snikende og farlige narkotikum noensinne til å underkue og ødelegge menneskeliv.

"Det [kokainet] fører antagelig til den mest hårdnakkede avhengighet av alle kjemikalier på denne planeten som man kan gi menneskehjernen," sier Ron Siegel, en psykofarmakolog ved University of California i Los Angeles, som er en av landets ledende kokainforskere. Dr. Siegel og mange andre narkotikaekspertter regner nå kokain som *det mest vanedannende* av alle narkotiske midler på grunn av dets psykologiske og, i mange fremskredne tilfeller, fysiske makt over narkomane.

Dr. Mark Gold, overlege ved National Cocaine Hotline, tar sterkt til gjennmæle mot den utbredte og feilaktige oppfatning om at kokain ikke er vanedannende og ikke truet liv og helse.

Dr. Gold hevder at "dagens populære oppfatning er at kokain er et fikst, ufarlig stoff, som i motsetning til heroin kan brukes uten fare for avhengighet. Men klienter ved vår hjelpetjeneste forteller at de ikke kan stoppe, selv om de ser at det ødelegger livet deres."

I motsetning til den populære oppfatning blant mange brukere er kokain livsfarlig, sier dr. Gold. Døden kan raskt inntreffe på grunn av krampe, lungesvikt, slag og drukning i egne sekret. "Det horrible er at en hel del ressurssterke personer involverer seg i noe de ikke forstår," sier dr. Gold. "Gjennom gjentatt

bruk har de pådratt seg en livslang, svekkende, kronisk lidelse som nok kan behandles med remisjon og avholdenhet, men som det ikke finnes noen kjent kur for."

Det som har narret mange kokainbrukere er at *hvis man på tidlige stadier av kokainbruk ikke får tak i stoffet, da opplever man ikke klassiske abstinenssymptomer* som kvalme og kramper, slik man gjør ved bruk av mange andre narkotiske stoffer. Til gjengjeld blir den psykologiske avhengigheten så sterk med økende kokainbruk, at den resulterende skadelige avhengigheten blir like stor eller større enn den avhengighet som forårsakes av heroin eller andre vanedannende stoffer. Hos langvarige storbrukere forekommer de klassiske abstinenssymptomene.

Kokain kan forårsake dødelige kramper, lungesvikt og hjertekollaps, selv etter moderate doser, både hos nye og erfarne brukere. Ved storforbruk eller avhengighet kan kokain fremkalle psykose, paranoia og selvmordsdesperasjon. Alle former for bruk kan resultere i narkomani og død, men faren er størst ved røkning eller injeksjoner.

Ny hærsikere av narkomane

I de senere år er kokain blitt det populære narkotikum hos overklassen og middelklassen, det vil si leger, jurister, økonomer, arkitekter, artister, idrettsutøvere og andre med god inntekt.

Inntil nylig var den høye prisen (tidligere over \$100, vel 800 kr, pr. gram i USA) en begrensende faktor. Det ble kalt "narkotikaenes champagne", fordi man trodde stoffet ikke gav fysisk avhengighet og at det var ufarlig for helsen ved moderat bruk.

Kokain appellerte til aktive og progressive stemninger og verdier hos middel- og overklassen. Ved sporadisk bruk virket ikke stoffet nedsettende og sedativt på livsfunksjonene slik som marijuana, det populære stoffet blant den livstrette utbrytergenerasjonen av opprørske ungdom. Heller ikke hadde stoffet egenskapene til heroin eller hallusinogener, de sosiale tapernes opiat.

Kokain var et stimulerende middel som avstedkom nesten øyeblik-

kelig eufori etter et par sniff gjennom nesene, en intens følelse av energi, kraft og kontroll. Det virket som stoffet på en magisk måte fremkalte euforiske følelser av kreativitet, selvsikkerhet og uovervinnelighet.

Kokain virket som det ideelle narkotikum som gjorde en avstemt til det som regnes som suksess og lykke i et moderne velstandssamfunn. Det syntes som om høyt ansette egenskaper som utholdenhet, følelser og karakter kunne oppnås gjennom bruk av et ufarlig pulver i moderate mengder.

Effekten av kokain varte bare fra fem til 30 minutter, noen ganger litt lenger, og ikke i timevis som mange andre narkotiske midler. Den første korte eufori syntes å være noe man kunne kontrollere. Følgelig tenkte mange, hvis det går i fem minutter, hvorfor ikke alltid?

Sniffere begynte å bruke kokain som adspredelse i selskapslivet og privat på grunn av dets raske euforiske rus. Andre begynte å bruke det på jobben — for å opprettholde oppmerksomheten, energien og kreativiteten i arbeidet. De følte at de trengte noe som kunne gi dem et forsprang i konkurransen med andre i krevende og anstrengende jobber.

Men den kortvarige euforiske rusen etter noen korte sniff, og følelsen av kontroll, er raskt forbi. Denne rusen etterfølges ofte av skuffelse og depresjon som bare kan dempes av flere kokainsniff. Jo sterkere stimulans, desto sterkere blir "fallet".

Etter først å ha gitt etter for ønsket om fortsatt euforisk ekstase, så ønsket brukerne dette mer og mer. En av de innvidde fortalte: "Etter en dose kokain føler jeg meg som en ny mann. Problemet er at det første den nye mannen ønsker er en ny dose."

Mange kokainbrukere tror at så lenge de bruker stoffet, vil de ha fantastiske seksuelle opplevelser. Men faktum er at gjentatt bruk av kokain til slutt vil medføre seksuelle funksjonsforstyrrelser, impotens og andre alvorlige helseproblemer.

Økende avhengighet blant kvinner

I mange land i Vesten er kvinner de største brukerne av lovlig medikamenter for personlige og helsemessige

Fra liten bekk til rivende storm

“Det er grådighet,” sa en statsfunksjonær i den offentlige amerikanske narkotikaseksjonen. “Kokain forurenser alle sosiale lag i samfunnet, fra det laveste til de mest velstående.”

Selv om produksjonen av ikkemedisinsk kokain er ulovlig i sydamerikanske stater der den naturlig dyrkes, regner enkelte eksperter med at denne

produksjonen utgjør en betydelig del av deres eksportinntekter.

Man anslår at verdien av Bolivias ulovlige kokainproduksjon overskrider verdien av tinn, som er landets største legale industri. Verdien av Colombias kokaineksport tilsvarer halvparten av landets velkjente kaffeavling. Perus kokainhandel regnes å overskride verdien

av alle landets lovlige eksportartikler.

Nylig gjenopptok myndighetene i Colombia krigen mot landets største narkotikaprodusenter. Men mange mener at narkotikaproduksjonen er så lukrativ og rotfestet i den nasjonale økonomiske struktur at tiltaket vil mislykkes.

Dagens håpløse, inn-grodd narkotikakrise er

nok en årsak til at denne verden så desperat trenger den profeterte gjenoprettelse av Guds allmektige styre ved Jesus Kristus. Dette styret vil oppnå det de menneskelige myndigheter til tider forsøker på, men mislykkes med — å slå ned på uriktige livsformer som er så dypt befestet, og erstatte dem med riktige og gavnlige livsformer!

ge grunner. Størstedelen av kvinner som tilhører middelklassen er ikke tiltrukket av illegale narkotiske midler. Til tross for dette er mange kvinner som godt kjenner farene ved disse stoffene og vanlige beroligende midler, blitt besnæret av statusen og den falske propaganda som har fulgt kokainet. Man regner nå at kvinner fra middelklassen utgjør halvparten av alle kokainmisbrukere.

En vellykket karrièrekvinne fortalte gråtende at hun hadde en kjærlig mann, en nydelig datter og et deilig hjem. Men arbeidet og dagliglivet var meget stressende for henne. En venninne fortalte henne at kokain ville hjelpe henne til å greie presset, så hvorfor ikke benytte det?

“Innen fire år var gått kostet kokainet meg jobbet, min mann, min selvrespekt, til og med min datter,” innrømmet hun. “Da jeg ble så avhengig at jeg ikke kunne få nok fra venner, fant jeg en langer på arbeidsplassen. En dag sprakk det for meg og jeg forlot alt.”

Etter å ha brukt kokain for første gang sa en annen kvinne: “Aldri før har jeg opplevd slike følelser. Det var total eufori. Jeg følte meg vakker, erotisk tiltrekkende, viktig, totalt under kontroll, på toppen av verden. Det jeg ikke forstod var at i løpet av de tretti sekundene var jeg blitt narkoman. Fra det øyeblikket dreide mitt liv seg om kokain.”

En tv-produsent uttalte: “Jeg trengte noe som kunne gi meg større fysisk utholdenhet. Men når man er avhengig av stoff, bruker man alle unnskyldninger for å bruke det. Man trenger kokain for å

bli mer kreativ. Snart utvikler man en slags brammende overlegenhet. Alt man gjør er fantastisk.”

Men er arbeidet egentlig fantastisk? Etter kontrollerte prøver bekrefter medisinske eksperter nå at kokain er *ødeleggende* for talentet, ikke oppbyggende. “Kokain gir brukere den oppfatning at de er mer kreative,” sier en kjent Hollywood-stjerne. “Brukere tror de gjør godt arbeid, men det er vrøvl.”

Kokain er så utbredt blant produsenter og skuespillere innen tv- og filmbransjen at folk fra innerkretsen sier det er en av grunnene til så mange dårlige programmer.

Når kokainrusen avtar, blir regelmessige brukere ofte så tungsindige at de føler seg tvunget til å bruke mer kokain som botemiddel. Større doser blir ofte følgen, og snart blir trangten en besettelse. Helsepersonell rapporterer nå at et økende antall kokainmisbruker begynner å røke en rensert type kokain, eller de begynner med intravenøs injeksjon for å oppnå samme euforiske rus som tidligere.

Kokainnarkomani kan inntreffe raskt eller ta noe tid. Mange brukere tror de kan beherske stoffet hvis de bruker små mengder sjelden. Men fellen ligger i at man ikke sikkert kan vite hvem som raskt blir narkoman. Forskjellen i individuell fysisk kjemi kan gjøre at en person blir raskere narkoman og trenger stoffet (ethvert stoff) raskere enn en annen som bruker det på samme måte. Individuell sinnstilstand ved bruk er meget, meget kritisk.

Disse personene har ofte ikke hatt noe skikkelig voksent eksempel

og/eller trening i kontroll av følelser og alkohol eller narkotika. De griper automatisk til et hvilket som helst kjemisk stoff som gir dem en rus og fjerner problemene. Andre mister kontroll ved tiltagende bruk av narkotika eller alkohol.

Mannlige narkomane tyr ofte til underslag, og kvinnelige narkomane til prostitusjon. En kvinne hevdet at hun kunne gjort hva som helst for å skaffe seg kokain — til og med drap.

Veien til økonomisk katastrofe

Økonomisk ruin blant vellykkede mennesker som er narkotikamisbrukere er tallrike. Mange meget velstående narkomane er blitt redusert til subb.

En kvinne fra middelklassen tok i all hemmelighet ut tusenvis av dollar fra penger oppspart til barnas utdannelse for å stille sin egen trang til kokain. Hun ødela nesten barnas utdannelsemuligheter.

En velstående forretningsmann brukte vel \$1200 (nesten 10 000 kr) pr. uke på kokain, men mistet bedriften etter fem måneder. “Jeg fikk en masse problemer med folk, kjeftet på kundene... Jeg tok overskuddet, solgte varer, solgte utstyr, solgte alt for å kjøpe kokain. Jeg har rotet bort en formue.”

En mindre filmstjerne brukte en million dollar (vel åtte millioner kr) på kokain før hun brøt vanen. Da hun endelig søkte hjelp, veide hun under femti kilo.

En annen narkoman kvinnelig stjerne i en tv-serie kunne ikke huske replikkene sine, ei heller holde seg på bena under en enkel

scene. Hun ble som et kadaver og fikk sparken.

Stadig stigende behandlingsbehov

Kokainkatastrofen har forsterket seg så raskt blant moderne mennesker i USA at man har opprettet National Cocaine Hotline (en telefonvakt for kokainavhengige) 24 timer i døgnet. Den gir opplysninger, råd og henvisning til behandling for det som blir kalt et narkotikaproblem som har tatt overhånd. (I Skandinavia kan narkomane og deres nærmeste blant andre søke råd og hjelp hos de følgende organisasjonene: Danmark: *Folkebevægelsen mod hårde stoffer*, tlf. 01-116010. Sverige: *Föräldraföreningen mot narkotika*, tlf. 08-535901. Norge: *Aksjon mot narkomani*, tlf. 02-240530; *Støttetelefon for narkomanes pårørende*, tlf. 02-564691; og *Veiledningskontoret for stoffmisbrukeres pårørende*, tlf. 02-4163 55/02-416781.)

Siden opprettelsen for halvannet år siden har National Cocaine Hotline mottatt mellom fem hundre og ettusen telefoner om hjelp pr. dag. Også offentlige og private behandlingssklinikker blir oversvømmet med desperate ønsker om opplysning og hjelp med kokainproblemer.

Forfalskninger og lidelser

Så å si alt kokainet man kjøper på gaten er urent. Det blir fortynnet og blandet opp mange ganger ettersom det går fra langer til langer for å øke fortjenesten. En bruker kan ikke vite hva hun eller han tar uten etter utførlige prøver. Langere som også er brukere, blander ofte selv sine forsyninger ut (med hva som helst) for å finansiere eget narkotikabruk. Ofte bruker man det enkle sukker laktose til å uttynne kokainkonsentrater.

Det er også vanlig å blande ut kokainet med lidokain, prokain, kaffein, amfetamin (pep-piller) og andre narkotiske stoffer som gir samme virkning som kokain, men som kan forårsake egne spesielle skader på menneskelige vev og organer. "Å sprøyte inn kokain kjøpt på gaten er galskap," skrev en kokainkjenner.

Den kroniske kokainsniffer får lett bakterielle infeksjoner i nese og svelg. Årsaken er at ciliene, de små hårlignende trådene i nese og åndedretsorganer blir paralyserte,

noe som hindrer riktig strøm av beskyttende slim til membranene. Som resultat virker det som om mange kokainbrukere har konstant forkjølelse, irriterende infeksjoner eller åndedretsproblemer.

Kokain forårsaker også innsnevring i blodårene som forsyner levede vev med oksygen. Slike innsnevring er ofte årsak til en ulcus som arbeider seg gjennom brusken mellom neseborene og resulterer i et stor hull. Uten brusk blir nesens deformert. Noen ganger blir neseryggen hos kokainmisbrukere så svekket at den faller sammen ved trykk og må gjenoppbygges ved kirurgisk inngrep.

Kokain øker hjerte- og blodtrykk. Mennesker med hjertelidelser eller høyt blodtrykk, og spesielt de som ikke vet at de har slike lidelser, kan risikere å ta livet av seg hvis de bruker kokain. Kokain setter fart på stoffskiftet. Det forbrenner energi raskt og tapper livsviktige vitamin- og mineralreserver.

Storforbrukere av kokain risikerer hjertestans eller kramper, fordi offeret ikke kan puste hurtig nok til å erstatte oksygenet kroppen bruker.

Kokainmisbrukere prøver ofte fortvilet å redusere krasjet etter bruk av stoffet. Noen kombinerer det med beroligende narkotiske midler som f.eks. heroin.

Det er meget farlig å kombinere kokain med alkohol. Politiet rapporterer om drankere som bruker kokain for å holde seg våkne mens de kjører hjem. Dessverre mister kokainet ofte sin effekt på halvveien, slik at det høye alkoholinnholdet i blodet plutselig forårsaker bevisløshet og en ulykke.

Gjør ikke samme feil som andre

Det er en grunn til at den ene narkotikatragedien etter den andre rammer vår verden! Vi lever i en verden oversvømmet av medikamenter. Vi er blitt bombardert med moderne reklame og opplært av sosiale, kanskje også foreldres og venners eksempler til å vende oss til medikamenter for å løse våre mentale og personlige problemer. Vi er blitt ledet til å tro at det finnes en magisk pille eller et pulver som vil frata oss smerter og ubehag og gjøre oss lykkelige igjen.

Medikament etter medikament,

lovlige som ulovlige, blir oppreklamert som et effektivt hjelpemiddel til å mestre livet. Etter en tids bruk viser det seg at stoffet volder sorg og skader med uønskede og tragiske bivirkninger.

Det finnes situasjoner i verden da medikamenter redder liv. Men vi må alle være klar over følgende kjensgjerning: Intet medikament er helt ufarlig. Alle medikamenter fører med seg uønsket risiko og fare i tillegg til de ønskede effektene. Den høyest utdannede lege vet at han må veie ethvert medikaments ønskede effekter opp mot medikamentets mulige ugunstige bivirkninger. På grunn av forskjellene og forandringene i det menneskelige stoffskiftet, er den beste medikamentelle behandling like mye eksperimentering som vitenskap.

Forestill deg de forferdelige konsekvensene når millioner av mennesker skjodesløst tror de kan injisere eller inhalere et kjemisk eller narkotisk stoff inn i kroppen bare fordi andre gjør det og fordi det er populært. Nesten enhver narkotikamisbruker eller narkoman begynte med følgende resonnement: "Jeg kan kontrollere det. Jeg er bedre enn de andre." Men når de er blitt avhengige, beklager de seg: "Det ble verre og verre, og jeg visste ikke jeg var avhengig før det var for sent!"

Ingen blir virkelig og varig vellykket av kokainbruk. Det bare gjør narkotikaselgere og -smuglere midlertidig rike fordi stoffet bedrar, lemlester, dreper og ødelegger tusenvis av brukeres liv.

Tenåringer er ikke alene om å bli presset inn i narkotikatilværelsen av venner. Med en strøm av medikamenter av alle slag på markedet må alle, også det meste vellykkede samfunnsmedlem eller forretningsmann og -kvinne, være godt informert for å unngå narkotikaeksperimenteringens avgrunn. Alle som nøye har undersøkt de faktiske virkningene narkotika gir, oppdager de tragiske konsekvensene som rammer mange stoffbrukere som eksperimenterer.

Er det ikke på tide at du sikrer deg at du ikke er uforsiktig med bruken av medikamenter? Kom ikke skjodesløst med i den tragiske statistikken over kokainkatastrofen eller andre narkotikakatastrofer! □

HVA ER MENNESKET?

Og hvorfor er det unikt?

av Richard H. Sedliacik

Mennesket er den mest komplekse og virkelig unike fysiske mekanisme som noengang er formgitt og konstruert.

Med et slikt fantastisk sinn og legeme burde vi forvente at vår Skaper sendte med sin "instruksjonsbok", slik en fabrikant sender en instruksjonsbok med det produktet han fabrikerer, hvor han beskriver hva produktet er ment å gjøre.

Og Gud har faktisk sendt en slik instruksjonsbok. Den åpenbarer *den manglende dimensjon* i kunnskap — menneskets utrolige potensielle muligheter.

Guds instruksjonsbok

Denne Instruksjonsboken forteller oss *hva* vi er, *hvorfor* vi er til, *hvor* vi går, og *hvordan* vi skal komme dit! Vi kaller den Bibelen.

Den åpenbarer at Gud først skapte engler som består av ånd, men som er ringere enn Gud, og uten virkelig skapende makt. Den åpenbarer at det fysiske univers, deriblant jorden, deretter ble skapt. En tredjedel av englene ble så plassert her på jorden. De ble satt under Guds styre, som ble administrert på jorden av den store erkeengel som er kjent som Lucifer.

Under Guds styre — som i virkeligheten er Guds form for utadvendt *kjærlighet* slik den uttrykkes i De ti bud — var jorden

til å begynne med fylt av fred, lykke, glede og vidunderlige bedrifter. Men til sist førte Lucifer englene under seg til opprør. Guds styre ble forkastet og ikke lenger håndhevet. Dermed ble jorden øde og tom, i forvirring og mørke (1. Mos. 1:2). Senere, på seks bokstavelige dager, fornyet Gud jordens skikkelse (Salme 104:30). Han skapte fysiske livsformer — floraen og deretter faunaen. Med unntak av mennesket, Guds mesterstykke i skaperverket, ble disse livsformene skapt uten evne til å trekke fornuftsslutninger og uten etiske eller moralske egenskaper.

Hva mennesket er

I kunnskapens kilde, Guds Instruksjonsbok for mennesket, åpenbarer Gud mye kunnskap om mennesket selv som mennesket ikke er istand til å oppdage — deriblant kunnskap om forståelsen av hva mennesket er, *hvorfor* det ble skapt som det er, og hva det endelig skal bli.

Gud skapte det første mennesket. Og han forteller oss hvordan han skapte det, slik at det ikke skulle være noen tvil om hva vi virkelig er. Det første mennesket ble laget av jordens muld — støv, og består derfor av støv (1. Mos. 2:7)! Det var *hele mennesket* — "du" — som ble dannet av støv (1. Mos. 3:19).

Etter at Gud hadde formet mennesket — skapt alle cellene i dets kropp — gav Gud det *fysisk* liv (1. Mos. 2:7). Gud blåser *luft* — livsånden — inn i menneskets lunger, gjennom neseborene — luft

som inneholdt oskygen, og mennesket begynte å leve! Legg merke til at det ikke står at Gud blåste en udødelig sjel inn i mennesket.

Kilden for fysisk liv er den samme for mennesket og alle dyr. Ikke én gang i Bibelen viser "livets ånde" til noen "udødelig sjel" eller til liv utenfor det fysiske legeme. Ellers ville dyr, fugler, til og med insekter — mygg, knott og fluer — hatt udødelig sjeler, for de har alle det samme "livets åndedrag" (1. Mos. 7:21-22).

Da Gud blåste livsånden inn i neseborene til det første mennesket, ble det til "en levende sjel" (1. Mos. 2:7).

Mennesket *har* ingen sjel — det er en "sjel"! (Se artikkelen om dette emnet i forrige nummer av *Den Enkle Sannhet* for en mer utførlig forklaring.)

Siden mennesket er en sjel, og sjelen er dødelig — så er mennesket dødelig, underkastet døden. Det er derfor Skriften kaller alle mennesker "dødelig menneske" (Job 4:17; eng. overs.).

Når et dyr dør, er det dødt. Når et menneske dør, er det også fullstendig dødt. Mennesker og dyr farer alle til ett sted når de dør! (Fork. [Pred.] 3:20.) Hvorfor? Fordi de alle lever på samme tidsbegrensede kilde — luft. Etter døden blir alle mennesker og dyr til støv igjen.

Hvorfor skapt dødelig

Tidligere numre av *Den Enkle Sannhet* har vist at Guds styre ikke

lenger ble utøvet på jorden etterat Lucifer (nå Satan) og en tredjedel av englene gjorde opprør. Senere skapte Gud det første menneske, Adam, med muligheten til å kvalifisere seg til å erstatte Satan som jordens hersker og på den måten gjenopprette Guds styre og livsvei på denne jord. Men for å kvalifisere seg som Satans etterfølger, måtte den menneskelige etterfølger *forkaste* Satans vei og frivillig komme under Guds styre.

Guds mesterplan for å oppnå sin hensikt [sv. syfte] for menneskeslekten tok form allerede før mennesket ble skapt. Gud planla at hvis det dødelige mennesket syndet ved å forkaste Guds styre — som alle unntatt Jesus har gjort — ville Gud gjøre det muligt for det å **OMVENDE SEG — å vende seg fra synden**, å bli forsonet med Gud og å leve slik Gud vil, for til slutt å bli født av Gud som medlem av Guds evige Familie!

Omvendelse er å vende seg fra Satans livsvei *til* Guds styre. Den består i å akseptere Guds herredømme over våre liv gjennom hans kjærlighetslov. Videre å akseptere Jesus Kristus som Frelser og kommende Konge — “den annen Adam” som kvalifiserte seg (hvor den første Adam sviktet) til å gjenopprette Guds styre på jorden ved å beseire Satan. På samme måte må de som skal regjere med Kristus, forkaste Satans livsvei og virkelig leve etter Guds kjærlighetslov. Hvis de fortsetter på denne måten, vil de bli født av Gud — bli udødelige ånder ved den første oppstandelse (1. Kor. 15:42-54; Joh. 3:3-8).

Men de som ikke vil omvende seg og ta imot Kristi offer som betaling for sine synder — de som nekter å vende seg fra Satans livsvei og ikke vil underordne seg under Guds styre — de vil til slutt gå til grunne (Rom. 6:23; Åp. 20:14-15; Mal. 4:1-3).

Gud ønsker å gi hvert menneske som noengang har levd, anledning til å omvende seg og leve evig (2. Pet. 3:9; 1. Tim. 2:4). Men Gud vil ikke tvinge noen til å velge livet. For dem som nekter å følge Guds vei til evig liv, vil “den annen død” vente — alle uomvendte synderes skjebne. De vil for evig opphøre å eksistere. De vil bli som om de aldri hadde vært!

Nå kan vi se at Gud hadde en viktig grunn til å skape mennesket av fysisk materie istedenfor ånd. Før mennesket ble skapt, hadde han skapt engler av udødelig ånd — ikke dødelig kjøtt og blod. Og en tredjedel av disse englene syndet ved å gjøre opprør mot Guds styre. Men den straff engler som synder får, er ikke døden.

Engler ble skapt anderledes

Engler består av ånd og kan derfor ikke dø. Derfor vil straffen til den tredjedelen av englene som valgte syndens vei, vare evig. Deres synder har ført til evig håpløshet og frustrasjon. Deres sinn er fylt av vrede, bitterhet og opprør. Lykke og glede har for *evig* forlatt dem!

Men Gud planla på forhånd at hvis det fysiske menneske syndet og nektet å omvende seg, skulle det dø — det skulle bli som om det aldri hadde vært til. Gud vil ikke tillate noe ubotelig menneske for evig å leve i åndelig angst og pine slik de falne englene vil gjøre. Denne planen gjenspeiler Guds store misaknhet mot det dødelige mennesket!

Når et menneske blir kalt av Gud og blir klar over at det har syndet, kan det **OMVENDE seg — vende seg fra sine synder til Guds vei**. Og så snart det har skiftet kurs, kan det med Guds hjelp jage etter et liv i lydighet mot Gud. Det kan vokse i åndelig kunnskap og utvikle Guds karakter — overvinne dårlige vaner, feil og svakheter. Og alt dette gjøres gjennom hvert menneskes frie vilje og valg.

Av alle Guds fysiske skapninger er det bare mennesket som har den tilsynelatende mirakuløse evnen til å tenke, resonnerer, planlegge og forme og trekke konklusjoner på grunnlag av tilegnet kunnskap. Dyr kan ikke forstå begrepene godt og ondt. De kan ikke komme til omvendelse.

Hat du noengang studert på hvorfor? Har du noengang tenkt over *den store forskjellen* som er mellom dyrehjernen og menneskesinnet og undret deg på hva årsaken kan være?

Dyrehjernen kontra menneskesinnet

Det er en *uoverkommelig* KLØFT mellom dyrehjernen og menneskesinnet. Evolusjonsteorien formoder

at mennesker er dyr. Men det evolusjonsteorien aldri kan forklare er den store forskjellen mellom dyrehjernen, utstyrt med instinkter, og menneskesinnet med dets intellektuelle skapende resonnerende evner og dets mangel på instinkter i den strenge betydning som dyrene har dem.

Noen dyr har hjerner som er like stor som, eller større enn, menneskehjernen og med lignende kompleks hjernebark. Men ingen dyr har intellekt, logikk, bevissthet om seg selv eller kreativitet.

Delfinen, hvalen og elefanten har større hjerne enn mennesket, mens hjernen til en sjimpanse er noe mindre. Kvalitativt er forskjellen mellom hjernene deres og menneskehjernen meget liten — langt fra nok til tilnærmevis å kunne forklare menneskehjernens helt overlegne intelligens og aktivitet. Kløften mellom dyrehjernen og menneskesinnet er utrolig stor!

Da Gud skapte Adam av jordens muld, skapte han ham i Guds “bilde” — den utvendige form og skikkelse til Gud selv (1. Mos. 1:26). Gud gjorde ikke noen av de andre skapninger til en tro leirkopi av seg selv. Denne unike form og skikkelse ble *bare gitt mennesket*. Det var slik fordi mennesket ble skapt med mulighet til å bli Gud!

Hvert dyr ble skapt med en hjerne som passet for det spesielle dyret. Men dyr har ikke det SINNETS og KARAKTERENS potensial som Gud bare gav mennesket. Intet dyr fikk noengang i gave *sinnets kraft* — evnen til å tenke, resonnerer, velge og å ta beslutninger — slik mennesket har fått!

Det er denne høyst SPESIELLE SINNETS OG KARAKTERENS EGENSKAP som skiller mennesket fra dyr!

Dyr har det vi kallet instinkt. Hjernene deres er så å si programmert av Gud med spesielle instinktive anlegg for å leve og opptre på en spesiell måte. De følger *instinktive* vanemønstre når det gjelder føde, bolig, vandring og formering. Derfor bygger bevere dammer, og fulger bygger reder. Disse anleggene er *nedarvet* — de er ikke resultatet av logiske, kunnskapsmessige tankeprosesser.

Hvert år flyr for eksempel millioner av fugler sydover når vinteren

nærmer seg på den nordlige halvku-
le. De spør ikke hvorfor, de spør seg
ikke om de bør gjøre det, de
planlegger ikke på forhånd noen
reiserute for turen. På et gitt indre
signal — som når en vekkerklokke
ringer — forlater de sommerstede-
ne sine i nord og reiser hundreder,
noen ganger tusener, av kilometer
sydover. Forskerne forstår ikke
fullt ut hvorfor — de bare observerer
hvordan dette dyreinstinktet
virker.

Hver fugleart bygger sin spesielle
type rede, ernærer seg av sin
spesielle type føde og trekker til sitt
spesielle sted på sitt spesielle tids-
punkt. Men fuglene planlegger
ingen av disse handlingene på
forhånd, slik mennesker ville gjøre.
Fugler har bare evne og tilbøyelig-
het til å gjøre hva den Allmektige
Gud gav hver av dem av instinkter
ved skapelsen.

Men menneskesinnet er helt
forskjellig fra dyreinstinkter. Men-
nesket er istand til å tenke ut
forskjellige måter å gjøre en ting på
eller hvordan det skal nå et planlagt
mål. Mennesket kan skaffe seg
kunnskap og resonere ut fra den.
Det kan trekke konklusjoner, ta
beslutninger og bestemme seg for å
handle etter en plan det har lagt på
forhånd.

Mennesket kan tegne og bygge
forskjellige slags hus, bruke for-
skjellige mønstre og forskjellige
byggematerialer. Noen hus er byg-
get av tre, andre av mursten eller
sten, og noen mennesker som bor i
nærheten av Nordpolen, bor til og
med i ishus, kalt igloer. Mennesket
spiser også forskjellige slags mat,
tilberedt på mange forskjellige
måter. Vi kan leve etter mange
forskjellige livsstiler. Og hvis et
menneske ønsker å forandre sin
levemåte, kan det gjøre det. Det
styres ikke av et sett forutbestemte
vanemønstre slik som dyrene gjør.

Mennesket kan velge — det har
fri moralsk handlekraft. Det kan
sette opp adferdsregler og utøve
selvdisiplin. Mennesket kan tenke
ut idéer og vurdere kunnskap fordi
det har et *SINN som er formet
etter Guds eget sinn!* Mennesket
kan tenke ut, planlegge og gjøre
sine planer til virkelighet fordi det
har fått noe av Guds egen skaper-
evne!

Bare mennesket kan studere på:

“Hvorfor ble jeg født? Hva er livet?
Hva er *døden?* Er det noen *hensikt*
med menneskets eksistens?” I mot-
setning til dyrene “vet” ikke men-
nesket bare hvordan det kan gjøre
forskjellige ting, men det *vet* også
at det *vet* det — det er *oppmerk-
som* på at det har kunnskap. Det er
seg denne kjensgjerning *bevisst*.
Det er seg bevisst sin egen eksistens
som et unikt vesen.

Disse egenskapene ved sinn og
karakter gjør mennesket til Guds
UNIKE fysiske skapning. Gud har
delt noen av sine egne egenskaper
med mennesket. Og Gud ventet at
mennesket skal utvikle seg og bli
tilpasset det *åndelige* “bilde” av
Guds fullkomne sinn og hellige
karakter (Matt. 5:48) — på samme
måte som mennesket allerede nå er
formet i Guds fysiske “bilde”.

Menneskeånden gjør forskjellen

Mennesket ble skapt for å ha et
spesielt forhold til Gud, et forhold
som dyr er fullstendig ute av stand
til å ha. Mennesket ble skapt i
GUDS bilde, forat det en dag kan bli
født inn i Guds guddommelige
familie!

Guds hensikt med å skape det
dødelige menneske i sitt eget bilde
forutsatte at mennesket fikk sinnets
kraft formet etter *Guds eget sinn*.
Det er grunnen til at det mest
betydningfulle ved mennesket er
dets sinn.

Hva er det da som skiller men-
neskeheten fra dyreriket? Hva er
det som gir mennesket dette gud-
dommelige intellekt?

Det hele kan reduseres til en
ikke-fysisk komponent i menneske-
hjernens som ikke eksisterer i
dyrehjernen. Det er denne ikke-
fysiske komponenten som gjør men-
nesket så helt forskjellig fra dyrene.
Det er den som virkelig gjør
mennesket *unikt!*

Mennesket trenger ingen udøde-
lig sjel som setter det istand til å
leve utenfor legemet etter døden
(husk at mennesket er en *dødelig*
sjel). Men Bibelen snakker likevel
om “menneskets *ånd*” (Job 32:8;
Sak. 12:1; 1. Kor. 2:11).

Det er mange skriftsteder som
nevner “menneskets *ånd*”. Denne
ånden *er ikke mennesket* — den
er noe som er i mennesket.
Forenet med den fysiske hjernen i
mennesket danner den MENNESKE-

SINNET. Den gir menneskehjernen
dens unike egenskaper av intellekt
og personlighet — evnen til å
tenke rasjonelt og ta frie beslut-
ninger. Den gir evnen til å lære
matematikk, språk og andre for-
mer for kunnskap, så som musikk,
kunst, snekkerarbeid og flyvning.

Men det er alt. Menneskeånden
har ingen bevissthet i seg selv.
Den er *ikke* en “udødelig sjel”.
Denne ånden er *ikke* “mennes-
ket”.

Denne ånden i mennesket kalles
“menneskeånden”, for hvert men-
neske har den, enda den er *ånd av
form* og ikke materie. Den er ikke
et “spøkelse”, noe åndsvesen eller
Den Hellige Ånd. Den er ikke
mennesket, men åndelig essens i
mennesket. Den er IKKE en sjel —
det *fysiske* menneske *er* en sjel.

Menneskeånden opprettholder
ikke menneskelivet — menneskeliv-
vet er i det fysiske blod som blir
oksydert av livsånden (3. Mos.
17:11).

Men menneskeånden gir men-
neskehjernen intellekt. Denne ikke-
fysiske komponenten i menneske-
hjernens er *ånd av form*, slik luften i
den materielle verden er gass av
form. Men denne “menneske-
ånden” kan ikke se. Det er den
fysiske hjernen som ser gjennom
øynene. Menneskeånden i en per-
son kan ikke høre. Det er hjernen
som hører gjennom ørene. Menneske-
ånden kan ikke tenke. Det er
hjernen som tenker — selv om
ånden *gir den evne til å tenke*, høyt
over nivået til ville dyrs hjernefunk-
sjon. Uten en slik *ånd* kan ikke
dyrene tenke originalt.

All kunnskap som kommer inn i
hjernen gjennom de fem sansene,
blir øyeblikkelig lagret (memorert)
i personens “menneskeånd”, om-
trent slik en datamaskin lagrer
informasjon. Den setter hjernen
istand til på et øyeblikk å hente opp
kunnskap som er lagret i ånden.
Slik setter den hjernen istand til å
bruke deler av kunnskap som hører
sammen i TANKEPROSESSEN og RE-
SONNERINGSEVNEN.

Menneskeånden gir hjernen in-
tellectets kraft på to måter: 1) Den
gjør hjernen istand til øyeblikkelig
å hente opp alt hjernen ber om
blant den kunnskapen som er lagret
i hukommelsen. Og 2) den forsyner
hjernen med den energi som kreves

for å få den til å tenke — det vil si, sette bitene av informasjon som er lagret i ånden, sammen i de prosesser vi kaller “tenkning”, “resonnering” og “å trekke konklusjoner”. Menneskeånden er også det middel som Gud har innpodet for å gjøre et personlig forhold mellom menneske og Gud mulig.

Sannheten om “menneskeånden” er så viktig at Satan, erkeforføderen, forvrengte og fordervet den for lenge siden. Han fordunklet menneskenes sinn og fikk dem til å tro sin “store løgn” så langt tilbake som på den tid da de første mennesker levde i Edens have.

Her var *opprinnelsen* til den lære om “sjelens udødelighet” som er så rådende idag! Satan sa til den første kvinne at hun “visselig ikke skulle dø” (1. Mos. 4:4). Hun hadde med andre ord en “udødelig sjel” som ville leve evig. Eva trodde denne løggen. Og idag fortsetter det meste av verden å tro på en eller annen variasjon av denne gamle “store løggen”!

Det trengs en ånd til

Mennesket har intellektuell kapasitet til å lage romskip for å reise til månen og tilbake igjen. Det kan finne opp datamaskiner og gjøre andre fantastiske bedrifter i den fysiske, materielle verden. Men i løpet av de nesten 6000 år som menneskeheten har vært på jorden, har det bevist at det ikke kan løse sine problemer med sin neste.

Hvorfor er det slik? Fordi menneskets virkelige problemer er av *åndelig* karakter, og det naturlige menneske kan simpelthen ikke løse åndelige problemer. Når det lager en datamaskin eller flyr til månen, har det med fysiske ting å bestille, ting som det kan forstå på grunn av menneskeånden som er i det. Men det kan ikke løse problemer med medmennesker, fordi dette forutsetter kunnskap om *åndelige prinsipper* og forståelse for dem, noe det ikke kan ha uten at det får tilføyet *et annet åndelig element* i sinnet!

Mennesket ble skapt med behov for *en annen* ånd — Guds Hellige Ånd!

Like sikkert som at dyrehjernen — en kuhjerne, for eksempel — ikke kan forstå *menneskelige* ting uten *menneskeånden*, kan heller

ikke noe menneskesinn forstå åndelige sannheter på det guddommelige plan uten at det får tilført Den Hellige Ånd (1. Kor. 2:9-11, 14)!

Selv de største vitenskapelige og filosofiske hjerner vil simpelthen ikke kunne lære å kjenne og forstå *åndelige* sannheter med sine naturlige sinn. Det er “dårskap” for dem. Det naturlige menneske med sin menneskeånd er *begrenset* til materiell kunnskap.

Åndelige ting kan ikke sees med øyet, høres med øret, føles med hånden, smakes eller luktes. Menneskesinnet, som bare kan ta imot kunnskap gjennom de fysiske sanser, kan aldri virkelig forstå åndelige begreper og prinsipper uten Guds Hellige Ånd. Det er bare gjennom Guds Hellige Ånd, som virker sammen med menneskeånden i sinnet, at en person kan komme til å kjenne det åndelige. Dette er den eneste måten menneskesinnet kan motta og forstå kunnskapen om Guds STORE HENSIKT med menneskets eksistens. Dette er også den eneste måten mennesket kan oppfylle denne store hensikt.

Mennesket ble skapt ufullstendig. Det ble skapt med behov for en annen ånd — Guds Hellige Ånd.

Hvordan kan man motta Den Hellige Ånd? Vi kan motta Den Hellige Ånd som Guds gave gjennom Kristus, den annen Adam. Når vi omvender oss og tror på Jesus Kristus, han som ved sin død betalte straffen for våre syndere i vårt sted, kan vi bli forsonet med Gud og motta Guds Hellige Ånd, som *tilføyes* vår menneskeånd (Apg. 2:38; Joh. 7:38-39). Dermed blir vi Guds unnfangede barn (1. Pet. 1:3; Rom. 8:14-17).

Ånden i mennesket og Guds Hellige Ånd *forenes* for å danne et unnfanget Guds barn nøyaktig slik den mannlige spermcellen og det kvinnelige egg forenes for å danne et menneske som er unnfanget, men ennå ikke utviklet eller rede til å bli født som menneske.

Når Guds Ånd forenes med ånden i menneskesinnet, skjer to ting: 1) Den befrukter mennesket med guddommelig, evig liv, slik at det kan bli født inn i Familien Gud som et guddommelig vesen, som da helt og holdent vil bestå av ånd. 2)

Den gir sinnet evnen til å forstå *åndelig* kunnskap — evnen til å forstå det som er av Gud.

De første mennesker ble fritt tilbudt denne andre ånden som de trengte så sår. Et av de to symbolske trærne i Edens have, “livets tre”, representerte Guds Hellige Ånd. Hadde de tatt av frukten av dette treet, ville det ha symbolisert at de tok imot Guds Hellige Ånd, som dermed ville ha forenet seg med deres menneskeånd og gjort dem til Guds unnfangede (men ennå ikke fødte) barn.

Men fordi våre første foreldre tok av frukten til “treet til kunnskap om godt og ondt”, forkastet de Guds Ånd, som ville ha avlet Guds eget liv i dem og gjort dem istand til å forstå åpenbaret *guddommelig* kunnskap. Dermed avskar de seg selv og sine etterkommere fra adgang til Guds Ånd. De *begrenset* seg selv og menneskeslekten til materiell kunnskap og forståelse (1. Mos. 3:22-24), bortsett fra dem som Gud spesielt ville kalle (Joh. 6:44) og gi sin Ånd.

Den åndelige unnfangede kristne har nå et betinget nærvær av det evige liv i seg gjennom en del av den Ånd som er fra Faderen. Men dette betyr ikke at han eller hun er et udødelig åndelig vesen. Han består ikke ennå fullt ut av Guds Ånd. Han er nå en Guds “arving” (Rom. 8:16-17) — ennå ikke en som har arvet eller som er i besittelse av den, han er ennå ikke “født på ny”. Men hvis Den Hellige Ånd bor i oss, vil Gud gi oss udødelighet ved sin Ånd som bor i oss, når Kristus kommer igjen som kongers Konge (Rom. 8:11).

Liksom det befruktete egget i den menneskelige forplantning blir til et foster og ennå ikke er født, men en tid må næres gjennom sin mor, er den unnfangede kristne ennå ikke født inn i Familien Gud. Det guddommelige liv er bare blitt avlet. Nå må det *vokse!*

Hvorfor vi må vokse åndelig

En del av Guds hensikt med å skape mennesket er at en rettferdig, åndelig karakter skal utvikles i det. Legg igjen merke til hva Gud sa ifølge 1. Mosebok 1:26: “La oss gjøre mennesker i vårt *bilde*...” Den hebraiske grunnteksten indikerer (*Fortsettes side 24*)

Grunnprinsipper

(Fortsatt fra side 10)

virkelig reagerer og er lei seg for det gale han gjorde. Noen land har innført forbud mot dette bibelske prinsippet. Foreldre i disse landene må handle med skjønnsomhet.

Når den verste gråten har gitt seg, skal du ta barnet *kjærlig* i armene dine og si at du er svært glad i ham eller henne, men at du var nødt til å gi ham ris, slik at han ville bli snill, og nå håper du at han har lært å oppføre seg bedre, og at han vil vokse opp til å bli en bra og rettskaffen mann. (Gjelder det din datter, bruker du selvfølgelig andre ord.)

Gjør du dette riktig og konsekvent, vil barnet omtrent på dette tidspunkt gi deg en klem tilbake, idet det vil forstå og være enig i at det *trengte* ris. Det vil føle seg tryggere enn før avstraffelsen, i forvisning om din kjærlighet og ekte omsorg. Du vil nemlig ha brutt ned en følelsesmessig mur mellom deg og barnet ved å straffe det på den måten som her er beskrevet.

På en måte blir barna istand til å reagere dypere og mer tillitsfullt etter en slik *kjærlig* avstraffelse. Etter noen måneder med denne rette typen oppdragelse innser de at de "har sett den andre siden av fjellet", og at det egentlig ikke var så ille. De vil ha sett at når ungdommelig spenning og egoisme fører til åpent opprør — *da får de ris*.

Men barnet vil også innse at det får denne straffen med kjærlig hånd og at den er til dets eget beste. At spenninger som leder til dårlige holdninger, faktisk blir utløst gjennom avstraffelsen og tårene som kommer etterpå. Og at du og barnet ditt faktisk kommer nærmere hverandre følelsesmessig etterat dere har delt denne fortrolige og kjærlige opplevelsen som går ut på å hjelpe et lite barn til å vinne selvkontroll og vokse opp.

Etterhvert som et godt oppdratt barn kommer opp i puberteten og tenårene, blir det stadig mindre behov for korporlig straff. Det skyldes at barnet på et *tidlig* tidspunkt er blitt klar over at det er dere foreldrene som bestemmer, og at straffen må og vil bli håndhevet til barnets beste når det viser gale

holdninger eller opprørsk, respektløs adferd.

Disiplinering kan komme til uttrykk på mange måter. Meget effektivt, særlig overfor eldre barn, er midlertidig å *frata dem deres privilegier*. Det kan for eksempel ha god effekt å forby dem å se på fjernsyn en viss tid, nekte dem å leke med en kamerat, gå på kino eller å låne familiens bil. Som oftest vil det virke best om fordelene blir nektet for relativt korte tidsrom, et par dager eller en uke eller to, avhengig av barnets alder. Lange perioder vil vanligvis ha liten effekt, spesielt når det gjelder små barn. Hvis man gir barna en sjanse til å vinne fordelene tilbake om de oppfører seg vel, vil det kunne forsterke lærepengen.

Det er også en slags straff i seg selv hvis du kan få barnet til å innse *følgene* av en gal innstilling eller handling. Sett at en liten gutt kaster stein og skader sin lille bror eller søster. Da kan foreldrene gi synderen anledning til å "ta seg av" offeret. Få ham til å sette seg ved siden av den skadede og holde en kald kompress mot såret eller legge på et plaster. La ham "lide" *sammen med* sin bror eller søster en liten stund, så vil han snart nok angre det han gjorde! (Se 1. Kor. 12:26.)

Barn må lære å forstå at gale handlinger *går utover* og sårer andre mennesker. Dårlig oppførsel er uønsket fordi den er til skade for alle som er innblandet — også dem som oppfører seg slik.

Husk også at enhver straff skal stå i forhold til forseelsen, og at barn er høyst forskjellige av temperament og anlegg. Bruk vett og varsomhet, og pass på at all irettesettelse skjer ut fra sann og ekte omsorg for barnet.

Foreldre må alltid prøve å *forklare* sine handlinger når de straffer barnet. Man må få barnet til å forstå *hvorfor* det blir straffet, og innse at det er *rettferdig*. Straff ikke mindre forseelser for strengt — og heller ikke en grov forseelse for mildt. Hyl, skrik og trass bør straffes strengere enn litt slurv eller ufriwillig skadelige handlinger.

Og husk at avstraffelsen aldri må være en "hevning"! Hevngjerrige foreldre er dårlige foreldre.

Dårlig barneoppdragelse fører til

at barna blir dårlig tilpasset, frustrerte og utrygge. God barneoppdragelse gir oppvakte, lydhøre, godt tilpassede og glade barn. Husk at riktig barneoppdragelse er basert på følgende viktige grunnprinsipper: kjærlighet og åpen hengivenhet — foreldrenes gode eksempel — intelligent og avbalansert undervisning — og effektiv, avpasset disiplinering.

5

Anerkjenn ditt ansvar

Hvor mange av dagens foreldre vet at Gud har forordnet et styre i familienheten? At Gud holder fedrene ansvarlig for å styre, lede og forsørge familien på rett måte?

Ektemannens/farens lederrolle reduserer på ingen måte morens rolle. Ofte vil mødrene ta seg av mesteparten av den daglige oppdragelse og undervisning, særlig når barna er små. Men Gud holder fedrene ansvarlige for å se til at hjemmet ledes etter Guds instruksjoner for barneoppdragelse. Naturligvis må moren gjøre dette så godt hun kan hvis ektemannen ikke fysisk er tilstede på grunn av død, skilsmisse eller separasjon. Et kommende avsnitt vil dekke instruksjoner for eneforsørgere.

Guds bud for styret i familien er ganske klare: "For mannen er hustruens hode, likesom Kristus er menighetens hode . . . Men likesom menigheten underordner seg under Kristus, således skal også hustruene underordne seg under sine menn i alle ting" (Ef. 5:23-24)

Det betyr ikke at en far kan regjere over sin familie på en diktatorisk, egoistisk og hensynsløs måte. Guds Ord gir tvertimot følgende påbud: "I menn! elsk eders hustruer likesom Kristus elsket menigheten og gav seg selv for den" (Ef. 5:25).

Ef. 6:4 legger også vekt på foreldreansvaret: "Og I fedre! egg ikke eders barn til vrede, men fostre dem opp i Herrens tuktt og formaning!"

Hvilken motsetning til våre dagers praksis! □

Neste måned vil vi dekke førskolealderen som en forberedelse for livet.

MENNESKET

(Fortsatt fra side 22)

rer langt mer enn bare Guds form og skikkelse — hans utvendige likhet. “Bilde” viser også til *sinn* og *karakter!* Gud hadde til hensikt at mennesket — som fikk det tenkende og resonnerende sinns gave av ham — til slutt skulle få selve GUDS sinn og karakter!

Guds hensikt med å skape mennesket er å *reprodusere seg selv* med den fullkomne åndelige karakter som bare Gud har. Mennesket ble derfor skapt i Guds eget bilde, i hans form og skikkelse og med et sinn lik hans, slik at Gud kunne begynne å *utvikle* Guds egen karakter i det.

Likesom menneskekroppen og hjernen gradvis begynner å forme seg under svangerskapet i den menneskelige forplantning, må Guds rettferdige og hellige karakter begynne å ta form og *vokse* så snart man er blitt unnfanget ved Guds Ånd (2. Pet. 3:18; 1. Pet. 2:1-2).

Man kan åpenbart ikke bli helt fullkommen i karakter før oppstandelsen, da Gud vil fullføre prosessen ved å gi hvert unnfangne menneske et nytt, fullkomment åndelig legeme med sin fullkomne — syndfrie (1. Joh. 3:2, 9) — natur som vil bli lik den natur Kristus og Faderen har. Men i mellomtiden ønsker Gud at hans åndelig unnfangede barn daglig skal *vokse* i hans åndelige karakter ved å lyde hans bud og beseire og utrydde synd fra sine liv — *vokse mot* den åndelige fullkommenheten!

En slik fullkomment hellig og rettferdig karakter kan ikke skapes på befaling. Den må utvikles, og det krever tid og erfaring. Gud gir det dødelige mennesket tid til å lære at bare Guds livsvei gir virkelig fred, lykke og et overstrømmende liv fylt av glede. Menneskene vil ha lært at synd bare fører til sorg, elendighet, lidelse og død. De som Gud kaller, vil ha sett følgene av Satans livsvei og forkastet den, og ved hjelp av Guds Ånd vil de ha begynt å utvikle Guds egen hellige, rettfer-

dige karakter inntil deres forvandling til syndfritt, udødelig liv!

Vi blir åndelige “fostre” når vi blir unnfanget av Gud idet vi mottar Den Hellige Ånd. Og for å vokse åndelig, må vi innta *åndelig* næring. Slik fosteret i mors liv må næres med nærende føde gjennom morkaken, må vi næres av Gud Ord. “De ord som jeg har talt til eder, er ånd og er liv,” sa Jesus (Joh. 6:63). Disse ordene er skrevet ned i Bibelen — og Jesus sa vi skulle leve av hvert Guds Ord (Matt. 4:4). Vi drikker inn disse livgivende ordene fra Bibelen ved å lese, studere og meditere (tenke) over hva vi leser.

Utvikling av åndelig karakter krever tid og kommer hovedsakelig av erfaring — ved at man setter Guds Ord ut i praksis i ens daglige liv. Man bygger opp Guds rettferdige karakter etterhvert som en gjennom Guds åpenbaring i Bibelen mer og mer blir istand til å skille rett fra galt — de sanne verdier fra de falske — sannhet fra feil, og så velger det rette og forkaster det gale, og ved hjelp fra Guds Hellige Ånd *motsetter* seg det gale og GJØR det rette. Denne vekst i åndelig kunnskap og åndelig karakter er en gradvis prosess som fortsetter resten av livet.

I tillegg til bibelstudium er oppriktig bønn helt nødvendig. Vi fordøyer åndelig næring gjennom personlig, daglig kontakt med Gud. Når du studere Bibelen, snakker Gud til deg. Når du ber, snakker du til ham. Du lærer virkelig Gud å kjenne på denne måten, akkurat som du blir bedre kjent med folk når du samtaler med dem.

Guds Menighet er den åndelige

“mor” til alle som er blitt unnfanget ved Guds Hellige Ånd. Gud har satt sine kalte og utvalgte prester i sin Menighet for å “fø sin hjord” slik at de enkelte medlemmer kan *vokse åndelig* (Apg. 20:28). Kristus har gitt prestene ansvaret for å instruere, og lære medlemmene av Menigheten og gi dem råd (Efes. 4:11-15). Så likesom en mor nærer sitt unnfangede barn gjennom morkaken og navlestrengen, blir Guds barn næret med åndelig føde *innenfor den sanne Menighet*.

Og som moren bærer sitt ufødte barn i den del av kroppen hvor hun kan beskytte det fra fysisk skade, har også Guds Menighet som funksjon å beskytte Guds unnfangede barn fra åndelig skade — den falske læren til falske prester som opptrer som Kristi representanter, men som i virkeligheten representerer Satan og hans vei (2. Kor. 11:13-15).

Til slutt, når de som Gud hadde kalt og som ble unnfanget ved hans Hellige Ånd, har oppstått fra de døde eller er blitt forvandlet fra dødelig kjøtt og blod til udødelig ånd ved Kristi gjenkomst, da vil det utrolige menneskelige potensial blomstre ut i realitet for dem. De vil være blitt FØDT inn i Guds guddommelige familie og eie *fylden* av hele Guds karakter!

Nå ser vi klart den store hensikt Gud Skaper hadde ved å gjøre mennesket **UNIKT** blant alle sine fysiske skapninger. Det dødelige menneske har innenfor rekkevidde den vidunderlige realitet å oppnå de dødes oppstandelse og motta udødelighet — for alltid å bli en del av Guds familie som styrer hele universet. □

EN VERDEN I FANGENSKAP

Vi lever i en verden med imponerende fremskritt, men paradoksal nok også med skremmende onder. HVORFOR? Fordi verden holdes fangen — og elsker sitt fangenskap. Men utfrielse fra bedrag, misnøye, lidelse og død nærmer seg nå med raske skritt. Verdensfred, lykke og glede er like rundt hjørnet. Nå blir sannheten presentert i et nytt, forbløffende hefte med titelen **En verden i fangenskap**. Du får et gratis eksemplar om du sender inn kortet i dette nummeret eller skriver til vår adresse nærmest deg.

KILDEANVISNING FOR BILDER: s. 2 til venstre: Jean Pierre Hallet — Pygmy Fund; til høyre: Carl Purcell — Photobank. S. 5: Carl Purcell — Photobank. S. 6, øverst: J.P. Laffont — Sygma; nederst: Carl Purcell — Photobank. s. 7, 8, 9 og 10: Fotos ved Hal Finch — PT. S. 14, øverst fra venstre med solen: Rotman — Peter Arnold; Smith — Liaison; Espectador — Sygma; Lentz — Visions; S. 15: Weisbrof — International Stock Photo. S. 27: Elaine Cohen. S. 28, øverst til venstre: British Nuclear Fuels LTD — Camera Press; til høyre: Thames River Authority; nederst: Steele — International Stock Photo. S. 29, øverst: (c) 1968 Metro-Goldwyn-Mayer Inc.; til høyre: L. Greg Smith — PT; nederst: Wendy Lagerström.

Dronningen

(Fortsatt fra side 3)

systemet virker fordi det er et skarpt skille mellom dem som holder politisk makt og dem som utøver den. Den politiske makt i Canada er grunnfestet i Kronen, mens valgte funksjonærer som utgjør regjeringen (på generalguvernørens befaling) er ansvarlige for å bruke denne makten som midlertidige forvaltere mens de har sine stillinger.

Skulle det oppstå problemer, har generalguvernøren rett til "å fjerne enhver person fra en stilling i Canada, eller suspendere vedkommende fra sin stilling". Hver vise-guvernør har den samme rett innenfor sin provins.

Selv om slike drastiske trekk sjelden finner sted, oppmuntrer Kronens autoritet til moderasjon blant politikerne som utøver makten, og virker ifølge MacKinnon som "et avskrekkingsmiddel mot overopphett styre". Han sier videre at generalguvernøren og viseguvernørene på denne måten virker som "konstitusjonelle brannslukkere".

Det beste eksempelet på hvordan Kronens latente makt virker, skjedde for ni år siden, riktignok ikke i Canada, men i Australia. 11. november 1975 ble statsminister Gough Whitlam avskjediget av generalguvernør Sir John Kerr etterat statsministeren nektet å utskrive nyvalg i kjølvannet av en fastlåst situasjon i parlamentet. Generalguvernøren bad så opposisjonsleder Malcolm Fraser om å danne en regjering i Whitlams sted.

Mange australiere ble sjokkert da de oppdaget hvor stor makt dronningens øverste representant virkelig hadde.

En annen statsminister i Australia, Robert Menzies, lovpriste Kronens verdi på følgende måte:

"Dronningen blir ansett som kilden til heder og ære i alle de land som gir henne troskap, som lovens beskytter, som sentrum for et parlamentarisk system hvor hun utsteder og proklamerer lover 'ved og med Parlamentets samtykke' . . . Kronen er aksens i vårt demokrati, et fast punkt i omstendighetenes malstrøm."

Den demonstrasjon av makt som kom til uttrykk i Whitlam-saken, er

unntaket som bekrefter regelen. Kronens makt virker oftest bak kulissene i en tillitsfull atmosfære. Den vellykkede generalguvernør er den som på samme måte som dronningen, respekteres av en statsminister og som kan gi diskrete, taktfulle råd og vink.

Kontrast til andre former

Menneskets historie er fylt til randen av tragisk misbruk av politisk makt. Og fortidens absolutte monarkier har vært like skyldige som moderne regjeringsformer er det idag. Nåtidens monarkier er derfor stort sett begrenset av konstitusjonelle midler og tvunget til å bruke sin makt med forsiktighet.

De som støtter monarkiet og Kronen idag, viser til hvor godt dette systemet virker i land som har dette systemet som utøvende statsmakt.

Til kontrast kan det nevnes at mange land i Samveldet som i sin frigjøringsprosess erstattet dronningen med sitt eget statsoverhode, som for eksempel en president, har vært utsatt for en rekke tragiske kupp, opprør, borgerkriger og ett-partidiktaturer. Statsoverhoder som hører hjemme i landet, har stort sett manglet evnen og prestisjen til å begrense misbruk av politisk makt.

Samtidig har også vestlige demokratier utenfor Samveldet stått overfor presidenter som har vist seg å være mer monarkiske enn konstitusjonelle monarker.

I løpet av denne generasjonen har USA erfart hva Arthur M. Schlesinger kalte "det keiserlige presidentembete". I Frankrike kalte bladet *Le Monde* statens leder — en stilling som ble styrket av avdøde Charles de Gaulle — for en "monarque-president".

Kronen har også bidratt til å desarmere oppblomstringen av farlig nasjonalisme fordi patriotiske følelser rettes mot selve staten eller det ikke-politiske overhode og ikke mot en regjering eller et parti.

MacKinnon skriver at Kronen "er et oppbevaringssted for de dekorative og følelsesmessige funksjoner som er uunnngåelige i enhver stat. Disse funksjonene må plasseres et sted, og erfaringene viser at jo mindre politikerne kan benytte seg av dem, dess bedre og tryggere vil de virke . . . Det minner dem [poli-

tikerne] også om at de er statens tjenerne og ikke dens herskere."

Kanadiere har ofte vitset om at deres politikk virker kjedelig i sammenligning med andre land. Men denne relative "kjedelighet" er hovedsakelig et resultat av et system som anvender beskyttelses-tiltak mot dem som lar makten gå til hode på seg, til skade for hele samfunnet.

"For en slik situasjon," konkluderer MacKinnon i sin bok, "sørger Kronen og dens tolv representanter . . . for kompensasjon for menneskenaturen slik at demokratiet kan virke."

Forandring av menneskenaturen

Dronningens og Kronens moderne rolle har virkelig utviklet seg til et rettferdig styre, mens det samtidig setter en stopper for dem som selvisk higer etter mer makt enn de bør ha. Men systemet er langt fra perfekt.

Det er grunnen til at Bibelen beretter om en tid — i nær fremtid — da kongenes Konge skal herske fullkomment, ikke bare over en håndfull nasjoner, men over hele jorden. Denne kongen vil styre med fullkommen rettferdighet og makt (Jes. 11:3-5). I motsetning til menneskene vil han aldri falle for fristelsen til å misbruke sitt embete. Denne kommende regjering må ikke grunnlegges på kompromisser og intern maktbalanse eller behovet for "å kompensere for menneskenaturen". Denne regjeringen er Guds styre. Den vil ledes av Skaperen, som har utnevnt Jesus Kristus som sin utøvende embetsmann. De andre herskerne i dette styret vil også ha *guddommelig* natur.

Andre "konger og prester" vil slutte seg til den herskende Kristus i denne fremtidige verdensregjering (Åp. 5:10). Ved Guds kraft og ånd vil disse personene ha klart å overvinne sin stolte, selviske natur og være lydige mot Guds vilje. De vil ha kvalifisert seg til å ha "makt over folkene" (Åp. 2:26; '78-overs.).

Og i dette kongeriket skal også "min tjener David" — Israels konge i gammel tid — bli oppreist til et høyt embete (Esek. 34:23, 24).

Kristus selv skal sitte på sin "far Davids trone" (Luk. 1:32), og dermed avslutte en bemerkelsesverdige syklus av styrer på nesten 3000

år, som har vært intimt forbundet med tronen til det britiske kongehus. Skriv og be om Mr. Armstrongs interessante bok *De forente stater og Storbritannia i profetiene*, så du kan forstå denne bemerkelsesverdige beretningen.

I morgendagens verden vil denne åndelige kongefamilie spre Guds styre fra Jerusalem til det helt og holdent dekker hele jorden. Den vil utgjøre Kronen og den sentrale utøvende makt over alle nasjoner og kongeriker (Åp. 11:15). Slik den britiske kronen i mindre målestokk gjør dette idag, skal denne nye Kronen overføre sine erfaringer og gode resultater fra den ene nasjon til den neste "intill dess att han" — Messias Jesus Kristus — "har grundat rätten på jorden" (Jes. 42:4; sv. overs.).

Selv Det britiske imperium på toppen av sin makt vil blekne i sammenligning. □

PERSONLIG

(Fortsatt fra side 1)

begjærer makt. Så med styresmaktene har vi en karusell av folk som forsøker "å få" eller å beholde makten!

Hva har styresmaktene når alt kommer til alt tilført samfunnets tilstand idag — nasjonalt og internasjonalt? Styresmaktene har ikke korrigert eller forandret menneskenaturens higen etter "å TA", men handlet ut fra den. Og hvert onde som styrer denne syke verden mot kosmisk selvmord, er *forårsaket* av "TA"-legningen i MENNESKET! Vi kaller det for menneskenaturen.

Men vi *trenger* et styre. Alternativet ville være anarki!

Nasjoners regjeringer jorden rundt arbeider for FRED — slåss og kriger for FRED! Og likevel har vi fremdeles krig. Jeg vet at de som sitter i slike høye stillinger, har et tungt ansvar å bære. Jeg har hatt samtaler med mange statsoverhoder som privat innrømmer at de står overfor problemer som det ligger utenfor menneskelig makt å løse.

Enkelte verdensledere har til og med uttalt at menneskets eneste håp ligger i opprettelsen av en VERDENSREGJERING, som skulle styre alle nasjoner, med bare ett militærvesen. Men samtidig innrømmer de hvor umulig det er at

mennesket kan klare å frembringe den.

I en lederartikkel i *US News & World Report* ble det for en stund siden uttrykt på en annen måte — at det nå kan se ut som om det eneste håp for at mennesket skal overleve, er at "en ukjent, sterk hånd" griper inn!

Tro det eller ei, men *Den Enkle Sannhet* kunngjør at begge disse løsningene vil skje i vår livstid. MENNESKEHETEN vil ikke forandre menneskenaturen eller opprette den nye verdensregjeringen — den behøver ikke engang tro at det vil skje — MEN DET VIL SKJE med oss! Og i vår generasjon vil vi få se en ny MORGENDAGENS VERDEN med universel velvære for alle. □

Eldreomsorg

(Fortsatt fra side 6)

Noe som hendte nylig vil illustrere dette. En familie sendte sin noe senile mor til et gamlehjem. For å slippe unna betalingen, oppgav familiemedlemmene falske navn og adresser så de ikke kunne oppspores. Moren — som gav dem liv, som tok vare på dem, hjalp dem når de var syke, støttet dem mens de var unge — blir nå forlatt i all ensomhet. "Jeg har mitt eget liv å leve," er den egoistiske innstillingen.

Gud forutsa at denne patetiske innstillingen ville bli et hovedtrekk ved vår tid: "Men dette skal du vite at i de siste dager skal det komme vanskelige tider. For menneskene skal da være egenkjære . . . u lydige mot foreldre . . ." (2. Tim. 3:1, 2).

Mennesket har i sin uvitenhet satt Guds bud om å respektere sine gamle foreldre tilside. "For de grå hår skal du reise deg og ære den gamle, og du skal frykte din Gud; jeg er Herren" (3. Mos. 19:32).

Bibelen åpenbarer faktisk Gud selv som "en gammel av dager" i Daniels bok.

Heldigvis vil Gud snart gripe inn på overnaturlig vis og opprette sitt styre på denne jord og håndheve sin lov (Daniel 2:44-45).

Den tilbakevendte Jesus Kristus vil herske over nasjonene med nåde og rettferdighet for alle (Jes. 61:1-3). □

Skattefuten

(Fortsatt fra side 13)

over eder i rikelig mål!" (Mal. 3:8-10.)

Det var aldri meningen at tienden skulle være en byrde.

Men skattene kan oppriktig talt ofte være det.

Imidlertid forlanger det samfunnet vi lever i at vi betaler skatter og avgifter. Og selv om vi vel ikke alltid gjør det med glede, er det en forpliktelse vi har, fordi vi har fått det privilegium å leve i landet vårt.

Hva så med tiende?

Den er nøkkelen til en vellykket økonomisk ledelse.

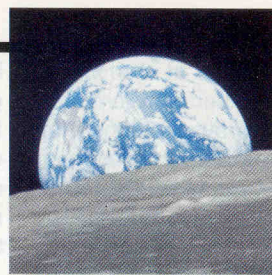
Verdensøkonomien vil ikke bli bedre. Men hvis du vil være sikker på at du får det så godt som mulig i disse usikre tider, da må du lære å ordne din økonomi i samsvar med Guds prinsipper.

Vi har to gratis hefter som kan hjelpe deg med dette viktige problemet. Det ene heter *Hvordan få slutt på dine økonomiske bekymringer*. Det andre er *Managing Your Personal Finances* (ennå ikke på norsk). Hvorfor ikke skrive og bestille dem med det samme?

Du kommer til å oppdage hvordan en fornuftig ordning av økonomien i samsvar med Guds lover vil være til stor hjelp for deg i mange år fremover. □

Hvordan få slutt på dine økonomiske bekymringer?

Hva er du mest bekymret for? Hvis du er en gjennomsnittsskandinave, er du mest bekymret for hvordan du skal få endene til å møtes. *Tenk på det!* I bølgen av velstand som noen av de rikeste land i verden opplever, setter stadig flere foreldre barna bort om dagen, så begge foreldre kan ta jobb utenfor hjemmet! *Hvorfor* har så mange i et velstandssamfunn som verden aldri har sett maken til, slike fortvilte økonomiske bekymringer? *Hvorfor* så mye problemer og strev med å få endene til å møtes? Vårt gratis hefte, **Hvordan få slutt på dine økonomiske bekymringer** gir de overraskende svarene på disse problemene.

Innblikk i verdensbegivenheter og trender

Når store banker vakler

Orwells år 1984 vil ikke ende med en verden dominert av sosialistiske land, men med den vestlige hemisfære dominert av

at i gjennomsnitt måtte en amerikansk bank i uken stenge dørene for godt i 1983 og 84. På begynnelsen av depresjonen vaklet Penn Square Bank i Oklahoma på konkursens rand. Midt blant usikker og tvilsom bankvirksomhet (stort sett i

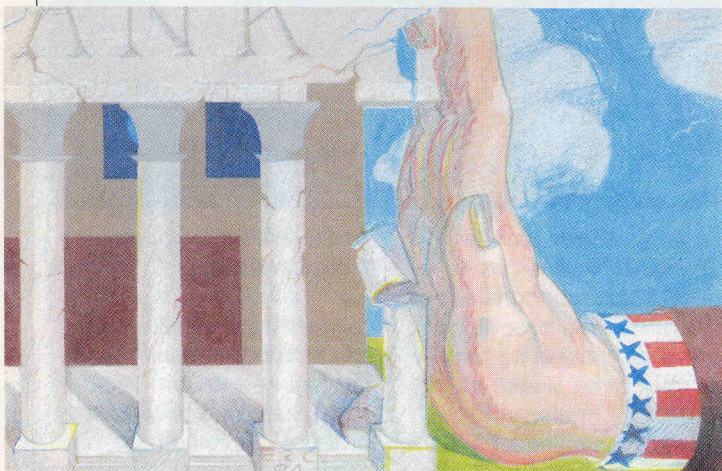
nedsettende klang.

Så hendte det umulige. I mai ifjor ble det rapportert at Continental Illinois Bank i Chicago — en av de største — var i vanskeligheter. De neste tre måneder tappet innskuddshaverne utrolige 10 milliarder dollar (vel 80 milliarder kroner) fra Continentals innskuddskonti. For å stoppe den finansielle blødningen, styrtet USAs regjering og private banker til med et makeløst lån på 7,5 milliarder dollar (vel 60 milliarder kroner).

Situasjonen stabiliserte seg sakte. Ettersom noen privat kjøper ikke var å oppdrive, gikk den føderale innskuddskorporasjonen (FDIC), som forsikrer innskudd i føderale chartrede institusjoner for beløp opp til 100 000 dollar (800 000 kr), med på å absorbere mer enn 4,5

milliarder dollar (vel 35 milliarder kr) av Continentals lån (omtrent 8 prosent av Continentals lån var klassifisert som "misligholdt"). De kunn gjorde også at FDIC ville eie mer enn 80% av Continentals ordinære aksjer, og på den måten gi selskapet full kontroll over Continentals fremtid.

Tjenestemenn i US Federal Reserve og FDIC uttalte til *Den Enkle Sannhet* at det amerikanske bank-systemet fremdeles er i forholdsvis god forfatning. En talsmann påpekte at "mer enn 90% av de 14 800 [bankene] blir ansett for å være svært levedyktige og er under kyndig ledelse". Men den samme tjenestemannen innrømmet at Continental-hendelsen grenset til "det katastrofale". ■

nervøse kapitalister.

Og det er så pussig alt sammen. Etter skjelvende å ha reist seg fra en dyp nedgangstid, satte USAs økonomi full fart tidlig på våren med forbausende høy sysselsetning og produksjonstall.

Til tross for et enormt føderalt underskudd imøtegikk økonomien finansielle og økonomiske dommedagsprofeter, som rødmet av flauhet. Men de verdensospennende nedgangstidene i 1982-83 krevde sin pris.

Tjenestemenn i USAs føderale innskuddsforsikringskorporasjon, FDIC, uttalte til *Den Enkle Sannhet*

forbindelse med energirelaterte lån), gled den store statsbanken til slutt over kanten, og det livløse kadaveret ble delt opp av tjenestemenn i US Federal Reserve. Continental Illinois Bank i Chicago overtok rundt 1 milliard dollar (vel 8 milliarder kr) av Penn Squares lån.

Offentlige tjenestemenn påstod blekt at hendelsen beviste at sikkerhetsnettet i Federal Reserve ville virke. Men katastrofen rystet bankverdenen. For folk som bare har et meget begrenset kjennskap til høyere finanser, begynte uttrykket "sikkert som banken" å få en ny og

Sikker oppbevaring av atomavfall?

Den nasjonale rådgivende komité for hav og atmosfære i USA har foreslått at landet på nytt bør vurdere å dumpe lavverdig radioaktivt avfall i havet.

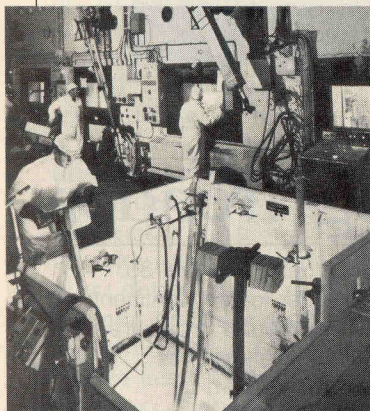
Mesteparten av USAs atomavfall blir for tiden oppbevart på land. Dumpingen i havet vil imidlertid koste mindre. Komitéen mener at dersom havdumpingen blir utført på en forsvarlig måte, er den

ikke mer farlig enn oppbevaring på land.

Flere land, deriblant Storbritannia, Sveits og Belgia, er fortrolige med dumping av radioaktivt materiale i havet. Windscale-verkene i Storbritannia, et atomgjenvinningsanlegg, spyr ut nær 4,5 millioner liter svakt radioaktivt vann ut i Irskesjøen hver eneste ukedag. Windscale gir fra seg mer atomavfall i havet enn noe annet anlegg i verden.

Da vi fikk atomkraftverkene, håpet

styresmaktene at man ville finne en sikker måte å oppbevare avfallet, lenge før det radioaktive brenselet var oppbrukt og man måtte

Medvirker Windscale-verkene i Storbritannia til en miljøkatastrofe?

Hvorfor overbefolkning truer Afrika

Afrikas enorme kontinent med dagens befolkning på rundt 500 millioner kan virke underbefolket. Men kontinentets vekstrate er skremmende, fordi den er forbundet med utilstrekkelig matproduksjon.

De forente nasjoner (FN) har allerede notert 24 land som lider av alvorlig matknapphet. Vidstrakt tørke har gjort tallrike afrikanske land håpløst avhengige av u-hjelp. Anslagsvis 170 000 mennesker har lidd sultedøden under Mozambiques 3-årige tørke, ifølge internasjonale u-hjelpskoordinatorer.

Sulten i Sahel-regionen i det sentrale Vest-Afrika fremskyndet en bønn om en million tonn mat til de åtte tørkeraserte nasjonene i dette området. "Afrika mislykkes desperat i å ta seg av problemet forbundet med å skaffe føde til sitt folk," advarer Edouard

kvitte seg med det. Regjeringer og forskere famler fortsatt med iver etter sikre og sosialt akseptable måter å gjøre seg av med de store mengdene radioaktivt søppel.

Vesteuropeerne har vært fristet av Kinas tilbud om å

Anerkjennelsens "se(g)l" på rehabiliteringen av Themsen

I 1950-årene ble Themsen i England betegnet som biologisk død. Vannets oksygeninnhold var nærmest lik null — en livløs arv fra den industrielle revolusjon.

Fra slutten av det 18. og til midten av det 20. århundre ble Themsens ferskvanns- og tidevannssystem overveldet av presset fra industri og befolkning. Elven begynte mer å ligne et kloakksystem enn en kilde til inspirasjon for skaldere og diktere som en gang sang dens lovpris.

Tidlig på 1960-tallet ble det innført et lovverk som gav Londons havnevesen rett til å regulere industri- og kloakkutslippene i elven. Strengt lover og håndhevelsen av disse har

Saouma, generaldirektør i FAO.

Afrika står overfor en sikker katastrofe med mindre det tas skritt for å oppmuntre en kraftig reduksjon i fødselstallene. Kvinner i Kenya føder nå

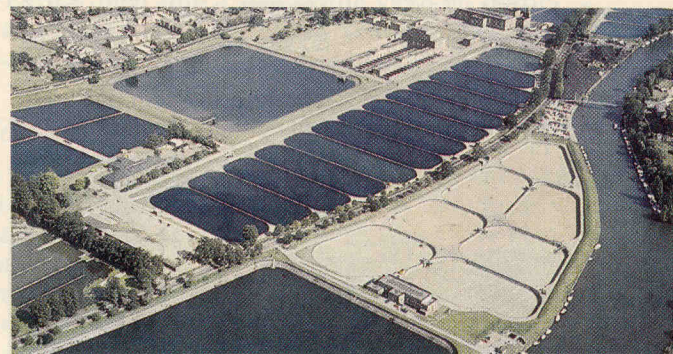
oppbevare radioaktivt avfall i Kinas enorme ørkener. Forslaget ville føre til at de europeiske landene unnslopp sikkerhetsrisikoen forbundet med lokal oppbevaring. Til tross for at Kinas forslag er kostbart, er det rimeligere enn

nåværende europeiske oppbevaringsprosjekter.

I Europa er man imidlertid ikke sikker på hvordan man skal sikre seg at Kina ikke ville velge å omdanne plutoniumavfallet til atomvåpen på et senere tidspunkt. ■

gitt resultater.

Et sammenhengende system bestående av mer enn 450 renseanlegg behandler daglig 3,7 millioner kubikkmeter kloakk. Vannet, som engang fjernet maling fra båtskrog, myldrer

nå av liv. Oksygennivået i Themsens vann er 98 prosent av det normale, og elven huser nå over 100 fiskeslag. Fisking og badeliv er atter vendt tilbake til elven.

For noen måneder siden observerte man en sel som svømmet nær

parlamentsbygningene. Den forårsaket nasjonal jubel. Dette var den første selen man hadde sett på Themsen på 150 år. Nærheten av en luffende gjest som ernærte seg av Themsens fisk, syntes å være det endelige

Renseverk i Hampton, Vest-London

tegn på godkjennelse etter alt det harde arbeidet som var lagt ned for å rehabilitere den historiske elven etter to og et halvt århundre med forurensning. ■

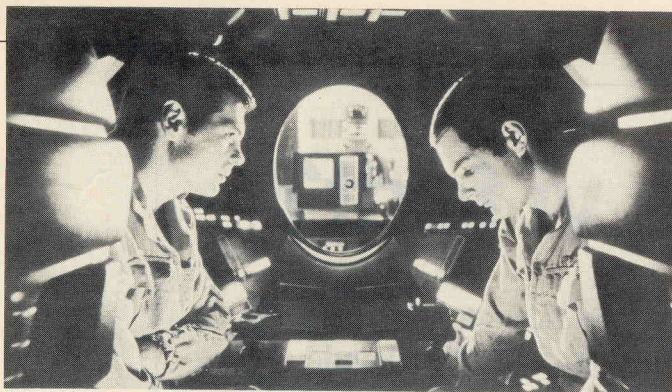
åtte barn i løpet av sitt liv. Til sammenligning er fødselsraten i Vest-Europa 1,6, i USA 1,8, og i Sovjetunionen 2,4.

Selvom mange land på andre kontinenter har stabilisert sine fødselstall, er

en årlig økning på fire prosent ikke uvanlig for enkelte afrikanske land. Under det nåværende systemet representerer dette en uoverkommelig oppgave for bønderne. Siden 1970 har matproduksjonen pr. innbygger gått ned med mer enn 11%. I samme periode har størrelsen på matvareimporten mer enn fordoblet seg.

Naturkatastrofer, uheldig klima, sosial uro, korrump styre og en selvutslettende regjeringspolitik har alt sammen fått skylden for matkrisen. ■

Intelligente maskiner, MGMs 2001: En romodysse

manipulerer store mengder informasjon i databaser. Kunstig intelligens vil derimot gi datamaskinene "sunt folkevevt", lære dem til å forstå språk og få dem til å lære av erfaring ved å behandle kunnskap som er basert på logikk, ikke

aritmetikk.

Hvilket land vil bli det første til å utvikle 5. generasjons datamaskiner? Dersom kunnskap virkelig er nasjonenes nye rikdom, vil internasjonal overlegenhet på dataområdet gi landet en uovertruffen fordel når det gjelder teknologi, vitenskap, i forretningslivet, innen økonomi, industri — og krigføring. ■

Det nye grenseland: Tenkende maskiner

"Stopp! Vil du holde opp, Dave!" Men Dave fortsatte å rive ut datamaskinen Hals hukommelsesblokker én etter én. "Stopp, Dave, jeg er redd. Hjernen min forsvinner. Jeg kan føle det. Jeg kan føle det..."

Da filmen *2001: En romodysse* dukket opp i 1968, ble skissen av en selvbevisst, "intelligent" datamaskin med navnet Hal skremmende realistisk. I en nylig utgitt oppfølgingsfilm, *2010*, er Hal tilbake og kontrollerer stjerneskippet *Discovery* på "en dristig lystreise gjennom solsystemet".

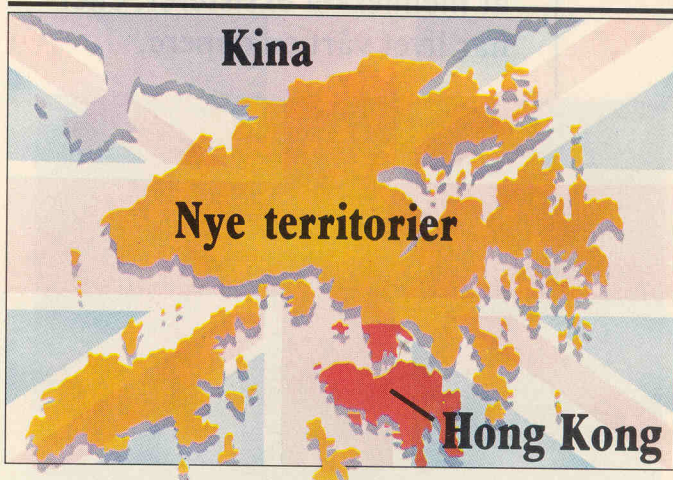
Er en datamaskin med kunstig intelligens som Hals virkelig mulig? Dataforskere sier ja.

Deres neste utforskede område er en ny generasjon supercomputere som vil kunne overgå dagens datamaskiner tusen ganger, så smarte at de kan utkonkurrere menneskets tenkeevne.

Selv om ikkeforskere føler seg uvel over slike utsikter, trasker forskere i mange land videre mot målet om å utvikle kunstig intelligens: datamaskiner som kan resonnerer som folk, lære av sine erfaringer og kommunisere på menneskespråk.

Patrick H. Winston, direktør ved Massachusetts teknologiske institutts laboratorium for kunstig intelligens, uttrykker det slik: "Det er som å være tilstede på Kitty Hawk da Wright-brødrenes fly lettet."

Dagens avanserte ekspertcomputere lagrer, gjenvinner og

Hong Kong: Det britiske unionsflagg skal fires i 1997

Storbritannia har avsluttet nesten to års samtaler med Folkerepublikken Kina om Hong Kong. Fra å være en utpost i Storbritannias

verdensomspennende samvelde i nesten et århundre, vil Hong Kong bli "et spesielt administrativt område" i Kina i 1997. I realiteten vil Storbritannia gi fra seg kolonien det året. Slutten på Storbritannias velde i Hong Kong er en illustrasjon på Kinas økende betydningen og den allerede svekkede rolle Storbritannias spiller i verdenssammenheng.

Den 50-årige avtalen påkrever at Kina bevarer Hong Kongs juridiske system, som ble grunnlagt av britene. Hong Kong, verdens 3. største finanssenter etter New York og London, skal beholde sin frimarkedsøkonomi og ha finansiell selvstendighet. Den skal forbli en tollfri havn, og beholde sin handelsstatus og sin konvertible valuta. Fri kapitalbevegelse vil fortsette til og fra Hong Kong, mens Kina vil kontrollere utenriks- og forsvarspolitikken. ■

Kokainmisbrukeres hjelpeløshet

Forskjellige intervjuundersøkelser blant innringere til USAs National Cocaine Hotline viste at:

- 96% av kokainmisbrukere følte et intenst behov for stoffet.
- 91% led av medisinske problemer som et resultat av sitt misbruk (herunder kronisk hodepine, neseblødninger, bihuleproblemer, kjønnsdrift).
- 73% sa at de foretrakk kokain fremfor mat.
- 52% fryktet at arbeidet deres ville lide hvis de sluttet å bruke det.
- 85% sa at de ikke var istand til å takke nei til kokain hvis det ble tilbudt dem.

Les "snøfeber" på s. 15.

Hvorfor ble vi født?

Hvorfor er vi her egentlig? Er det bare et lykketreff i et meningsløst univers at mennesket eksisterer, eller har livet vårt en dypere,

identifiserbar mening — et formål du kanskje ikke har vært klar over?

Idag er menneskehetens hovedproblem hvordan den skal overleve! Likevel synes få å forstå at det er en dyp sammenheng mellom svaret på

spørsmålet om hvorfor vi ble født og de stadig økende og livstruende onder som verden står overfor!

Det forbausende svaret på dagens paradoks av vitenskapelig og teknologisk fremgang og økende onder blir forklart i et overraskende hefte som forklarer hva din bestemmelse er. Vi tilbyr denne grundige forklaringen på dette så misforståtte emnet om det menneskelige potensiale helt gratis. Hftet heter *Hvorfor ble vi født?*, og du vil få et eksemplar tilsendt om du sender inn bestillingskortet i utfylt stand, eller skriver til vår adresse nærmest deg. En liste over adressene våre finner du på annen omslagsside.

GRATIS tilbud om litteratur!

